

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Nuorten ja ohjaajien kokemuksia
lastensuojelun avohuollon ryhmätoiminnasta**

Riikka Teeriaho

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

05 / 2017

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Riikka Teeriaho	Sivumäärä 47 ja 6 liitesivua
Työn nimi Nuorten ja ohjaajien kokemuksia lastensuojelun avohuollon ryhmätoiminnasta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Anita Saaranen-Kauppinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kasvunpilarit Oy	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tilaajana toimii kuopiolainen sosiaalialan yritys Kasvunpilarit Oy. Kasvunpilarit Oy tarjoaa asiakkailleen monipuolisia lastensuojelun avopalveluita Pohjois-Savon alueella. Opinnäytetyössäni tilaajan työnmuodoista keskityn lastensuojelun avohuollontukitoimena järjestettävään ryhmätoimintaan.</p> <p>Opinnäytetyössä Kasvunpilarit Oy:n järjestämää ryhmätoimintaa tarkastellaan ohjaajien haastatteluiden sekä nuorten antamien palautteiden avulla. Tavoitteena on ollut vastata kysymyksiin: mitä Kasvunpilarien ryhmätoiminta on, millaisia kokemuksia ryhmätoimintaan osallistuvilla nuorilla toiminnasta on sekä miten nuoret haluaisivat ryhmätoimintaa sekä toimintaa kehitettävän? Palautteen keruu ryhmätoimintaan osallistuneilta nuorilta tapahtui sähköisen Google Forms kyselyn avulla, joka jää tilaajan hyödynnettäväksi myös tulevaisuudessa. Kysely ja haastattelu aineisto opinnäytetyöhön kerättiin kevään 2017 aikana. Opinnäytetyön tuotos on koonti työntekijöiden haastatteluista ja nuorilta saaduista palautteista.</p> <p>Ohjaajien haastatteluiden sekä nuorten antamien palautteiden perusteella ryhmätoiminta on todella monipuolinen työmuoto, jota voidaan hyödyntää lastensuojelun avohuollon kentällä. Kasvunpilareiden ryhmätoiminnan tarkoitus on luoda lapsille ja nuorille tilaisuus tavata saman ikäisiä, samankaltaisen elämäntilanteiden sekä kokemusten omaavia lapsia ja nuoria mielekkään toiminnan parissa. Ryhmätoiminta tarjoaa nuorelle mahdollisuuden saada vertaistukea, kavereita, uusia kokemuksia ja onnistumisia, joilla kaikilla on merkitys nuorelle ja hänen itseluottamukselle. Ryhmätoiminta koetaan yksilö tasolla ja siksi yksiselitteistä vastausta siihen, mikä toiminnassa on parasta tai tärkeää ei ole mahdollista sanoa. Nuorten palautteiden perusteella ryhmätoimintaan osallistuminen oli mielekästä ja helppoa sekä toimintaan oltiin tyytyväisiä. Osa nuorista kuitenkin toivoi, että yhteisiä tapaamisia nuorten kanssa olisi enemmän.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksia on hyödynnetty tilaajan ryhmätoiminnan arvioimisessa sekä niiden myötä tilaajalle on esitetty myös kehittämissuhteita.</p>	
Asiasanat lastensuojelu, avohuolto, ryhmätoiminta, vertaistuki	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Riikka Teeriaho	Number of Pages 47 & 6 pages of attachments
Title Young people's and instructors' group work experiences in open child welfare	
Supervisor(s) Anita Saaranen-Kauppinen	
Subscriber and/or Mentor Kasvunpilarit Ltd	
Abstract <p>The organisation which ordered the thesis is a social work organisation from Kuopio – Kasvunpilarit Ltd. Kasvunpilarit offers a diverse non- institutional care for child protection in Northern Savo. In the thesis, I focus on group activities provided as a support for non- institutional care for child protection.</p> <p>The main point in my thesis is to make this organizations work more visible. The goal was to answer for the following questions: What are the group activities provided by Kasvunpilarit? What kind of thoughts and experiences the participants had? And would they like to develop these activities somehow? In this thesis, the group activities provided by Kasvunpilarit are viewed through interviews with the employees as well as feedback received from the adolescents. Receiving feedback from the adolescents were carried out through an electric Google Forms questionnaire. The output of my thesis is a composite of employee's interviews and of the young people's query results. The questionnaire as well as the interviews were carried out through the spring of 2017.</p> <p>Based on the information received during this interview and feedback process it concluded that the group activities are very versatile form of work, which can be used in the non-institutional child protect work. The main point of the group activities provided by Kasvunpilarit is to create an opportunity for children and adolescents to interact with people from the same age and life situation through doing something pleasant together.</p> <p>The group activities are based on peer support. The group enables the participants to get new friends and peer support through sharing experiences, which can have a great role at building their self-confidence. Based on the feedback gathered from the service users, the experiences were mainly positive. Some of adolescents hoped that there would be more gatherings.</p> <p>The results of the thesis have been used to evaluate the organizations group activities.</p>	
Keywords child protection, non-institutional social care, group activity, peer support	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tilaaja	6
1.2 Tarve ja tavoite	6
2 LASTENSUOJELU	7
2.1 Avohuolto	10
2.2 Ammatillinen tuki	11
3 AVOHUOLLON RYHMÄTOIMINTA	13
3.1 Vertaistuki	16
3.2 Toiminnallisuus	17
4 TOTEUTUS	18
4.1 Haastattelu ja kysely työntekijöille	19
4.2 Asiakaspalautekysely	21
4.3 Aineiston analysointi	24
5 TULOKSET	25
5.1 Mitä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on	26
5.2 Nuorten kokemuksia ryhmästä	30
5.3 Ryhmätoiminnan kehittäminen	35
6 YHTEENVETO JA POHDINTA	38
6.1 Tulosten yhteenveto	38
6.2 Menetelmien arviointi	40
6.3 Opinnäytetyöprosessi	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Tavallisen suomalaisen käsitys lastensuojelun toimintakentän laajuudesta, sekä sen erilaisista työ-, tuki- ja palvelumuodoista saattaa usein olla varsin kapea ja hatara. Lastensuojelusta puhuttaessa mieleen saattaa ensimmäisenä nousta huostaanotto sekä median esiin nostamat ikävät tapaukset, jotka antavat helposti vääristyneen kuvan lastensuojelun kokonaisuudesta. Lastensuojelu pitää sisälleen kuitenkin paljon muutakin kuin uutiskynnykset ylittävät tapaukset sekä esimerkiksi huostaanoton, joka lastensuojelutoimista on kuitenkin yleensä vasta se viimeinen, mikäli muut tukitoimet osoittautuvat riittämättömiksi. Ensisijaisesti lapsia, nuoria ja perheitä pyritään tukemaan avohuollontukitoimilla, joilla valtaosa lastensuojelusta toteutetaankin. (Jaakkola 2013. 10; Taskinen 2010 5.)

Tässä opinnäytetyössä keskityn erityisesti lastensuojelun avohuollontukitoimena järjestettävään ryhmätoimintaan sekä eritoteen siihen, mitä opinnäytetyöni tilaajan eli Kasvunpilarit Oy:n ryhmätoiminta ohjaajien ja toimintaan osallistuneiden nuorten kokemusten perusteella on. Tavoitteenani on ollut vasta kysymyksiin, mitä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on, millaisia kokemuksia toimintaan osallistuneilla nuorilla siitä on sekä miten nuoret haluisivat ryhmätoimintaa kehitettävän. Opinnäytetyölläni haluan korostaa niin yhteisöpedagogin osaamisalan, kuin myös lastensuojelutyökentän laajuutta. Opinnäytetyöllä haluan korostaa myös sitä, että ennen kaikkea lastensuojelu on työtä, jossa tehdään paljon hyvää lasten, nuorten ja heidän perheiden hyväksi. Vaikeuksien ja ongelmien lisäksi myös lastensuojelutyössä iloitaan, nauretaan ja onnistutaan. (Jaakkola 2013, 10.) Tästä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on täydellinen esimerkiksi. Mielestäni olisikin tärkeää, että ikävien tapahtumien vastapainoksi myös näistä hyvistä lastensuojelukokemuksista kerrotaisiin eteenpäin. Näiden ajatusten saattamana, tervetuloa matkalle lastensuojelun avohuollon ryhmätoimintaan!

Tässä opinnäytetyössä sanalla nuori tarkoitan yleisesti Kasvunpilareiden ryhmätoimintaan osallistuneita lapsia, nuoria ja nuoria aikuisia, jotka iältään ovat olleet 12-21 vuotiaita. Yleisnimitystä nuori käyttämällä olen halunnut suojata osallistujien anonymiteettiä. *”Lastensuojelulaki (407/2007) määrittelee lapsen alle 18 vuotiaaksi ja nuoren 18-20 vuotiaaksi”*

1.1 Tilaaja

Opinnäytetyöni tilaajana toimii kuopiolainen sosiaalialan yritys Kasvunpilarit Oy. Kasvunpilarit Oy on monipuolisia lapsiperheiden ja lastensuojelun avopalveluita Pohjois- Savon alueella tuottava yritys. Sen toiminta-ajatuksena on tarjota asiakkailleen yksilöllisiä parhaiten heidän tarpeitaan vastaavia palvelukokonaisuuksia. Palvelukokonaisuuden suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä lasten, nuorten heidän perheiden ja sosiaalityöntekijöiden kanssa. Opinnäytetyössäni tilaajan työskentely muodoista keskityn erityisesti nuorille suunnattuun ryhmätoimintaan, mutta käsitelen lyhyesti myös ammatillisen tuen ja jälkihuollon käsitteitä. Näiden toimintojen lisäksi Kasvunpilareiden tarjoamia muita avotyönpalveluita ovat muun muassa: neuropsykiatrinen valmennus, toimintaterapia, perheohjaus, perhetyö, tapaamistoiminta, eläinavusteinen toimintaterapia sekä erilaiset sosiaalityön asiantuntijapalvelut, kuten palvelutarpeen arvioinnit. (Kasvunpolku 2017.) Kasvunpilareiden moniammatillisessa työyhteisössä ohjaajina työskentelee eri koulutustaustaisia henkilöitä, kuten lähihoitajia, sairaanhoitajia, sosionomeja, sosiaalikasvattajia, toimintaterapeutteja, yhteiskuntatieteiden maistereita sekä yhteisöpedagogeja.

Kasvunpilareiden työtä ohjaavia arvoja ovat toiminnan laatu, tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, eettisyys, asiakaslähtöisyys, dialogisuus, avoimuus ja ammatillisuus. Yrityksen omistavat Hannu ja Irja Timonen sekä Salla Kolmakow. (Kasvunpolku 2017.) 1.4.2017 alkaen avopalveluita tuottava Kasvunpilarit Oy ja samojen omistajien omistama nuortenkoti Kasvunpolku Oy yhdistyivät yhdeksi Kasvunpolku Oy nimeä käyttäväksi yritykseksi. Opinnäytetyössäni käytän kuitenkin vielä nimeä Kasvunpilarit, kertoessa tilaajasta ja sen toiminnasta.

1.2 Tarve ja tavoite

Idea ryhmätoiminnan ympärille kasatusta opinnäytetyöstä lähti alun perin omasta mielenkiinnosta tilaajan ryhmätoimintaa kohtaan. Yhteisöpedagogina olin kiinnostunut siitä, mitä tämä lastensuojelun avohuollon kautta järjestettävä ryhmätoi-

minta oli ja mitä se erityisesti juuri Kasvunpilareit Oy:ssä tarkoitti. Ongelmaksi muodostui kuitenkin se, ettei tilaajan ryhmätoimintaa oltu juurikaan dokumentoitu, vaan ainoat tiedot ryhmien toiminnasta oli kirjattu salaisiin asiakaskirjauksiin, joihin vain nuoren omilla työntekijöillä oli pääsy. Ryhmätoimintaa ohjanneilla työntekijöillä oli kyllä itsellä tietoa ryhmistä ja siitä mitä juuri heidän ryhmätoiminta oli, kuinka sitä järjestettiin, mitä oli tehty, ketä siihen oli osallistunut ja mitä toiminnalla tavoiteltiin. Tätä tietoa ei kuitenkaan oltu kirjoitettu näkyväksi tai koottu yhteen siten, että esimerkiksi uusi työntekijä, harjoittelija tai ulkopuolelta tuleva ihminen ymmärtäisivät työn syvemmän merkityksen ja hyödyn. Työntekijöillä olevan tiedon tallentaminen osoittautui ajankohtaiseksi myös siksi, että eräs ryhmätoimintaa ohjanneista työntekijöistä oli poistumassa työnyhteisöstä. Minulle sekä tilaajalle oli alusta asti selvää, että ohjaajan näkökulman vastapainoksi ryhmätoiminnan tarkasteluun haluisimme saada mukaan myös nuorten omaa ääntä. Ryhmätoimintaan osallistuneilta nuorilta ei myöskään aikaisemmin oltu kerätty palautetta järjestelmällisin tiedonkeruumenetelmin, joten tilaaja oli kiinnostunut nuorten antamista palautteista sekä nuorten mahdollisesti esiin tuomista kehittämistarpeista.

Opinnäytetyöni tavoitteeksi muotoutuikin lopulta Kasvunpilareiden ryhmätoimintaan liittyvän hiljaisen tiedon kokoaminen ja näkyväksi tekeminen. Opinnäytetyöni tavoitteena oli vastata kysymyksiin: Mitä Kasvunpilareiden järjestämä ryhmätoiminta on? Millaisia kokemuksia ryhmään osallistuvilla nuorilla ryhmätoiminnasta on? Miten nuorten toivovat ryhmätoimintaa/toimintaa kehitettävän? Menetelmällisenä tavoitteena oli kerätä palautetta ryhmätoimintaan osallistuneilta nuorilta sekä kokeilla älypuhelimella täytettävän Google Forms -kyselyn toimivuutta palautteenkeruussa. Nuorilta kerätyn palautteen avulla ryhmätoimintaa/toimintaa pystyttiin arvioimaan ja tarvittaessa myös kehittämään.

2 LASTENSUOJELU

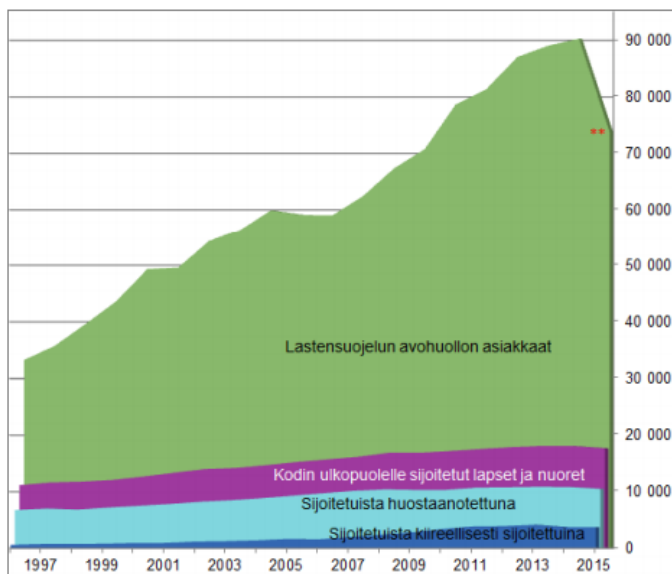
Nuorten hyvinvointiin, kasvuun ja kasvatukseen liittyvät kysymykset on jaettu monien eri ammattikuntien kesken. Hyvän ja turvallisen elämän turvaaminen on niin opettajien, terveydenhoidon ammattilaisen, psykologien, nuorisotyöntekijöiden,

sosiaalityöntekijöiden, kuin myös muiden nuorten parissa työskentelevien yhteinen tehtävä ja tavoite. (Raitakari & Virokannas 2009, 5.) Esimerkiksi nuorisotyö ja sosiaalityö toimivat erilaisista ja erillisistä lainsäädännöstä, rooleista ja osaa misesta huolimatta samoilla tehtäväkentillä. Molempien alojen lakisääteisenä ta voitteenä pohjimmiltaan on lasten ja nuorten elin- ja kasvuolosuhteiden, hyvinvoinnin ja kasvun vahvistaminen ja tukeminen, vaikkakin tavoitteet ja siihen tähtäävät tehtävät on luonnollisesti painotettu ja ilmaistu eri tavoin. (Pohjola 2009, 30-31.)

Lastensuojelun päämääränä on taata lapsella mahdollisuus turvallisiin ihmissuh teisiin ja arvokkaaseen elämään (Taskinen 2010, 22). Lastensuojelutyötä ohjaa ja säätelee lastensuojelulaki, jonka tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalli seen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä eri tyiseen suojeluun. Lastensuojelusta puhuessa viitataan yleensä lapsi- ja perhe kohtaiseen lastensuojeluun, jolloin lapsia tai perhe ovat lastensuojelun asiak kaina. (Lastensuojelulaki 407/2007; Rätty 2015, 1,4.) Tämän lapsi- ja perhekohtai sen lastensuojelun lisäksi kunnan on järjestettävä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua. Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituk sena on edistää ja turvata lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea vanhemmuutta jo kunnan peruspalveluiden piirissä ilman lastensuojelun asiak kuutta. Varhaisen tuen ja ehkäisevän lastensuojelun käsitteillä on haluttu koros taa kaikkien hallintoalojen vastuuta lapsien ja perheiden hyvinvoinnista, sekä siir tää painopistettä korjaavasta työstä varhaiseen puuttumiseen. Ehkäisevän las tensuojelun käsite tekee lastensuojelusta poikkihallinnollisen, sillä esimerkiksi kunnan nuorisotyö nähdään lastensuojelulaissa ehkäisevän lastensuojelun to teuttajana sekä kunnan peruspalveluna. (Pohjola 2009, 30-31; Lastensuojelulaki 417/2007; Rätty 2015, 4; Taskinen 2010, 39.)

Varsinainen lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun palvelutarpeen arvioinnin jäl keen todetaan tarve lastensuojelulle ja lastensuojelun palveluille. Tarve lasten suojelulle ja lastensuojelun palveluille syntyvät, jos sosiaalityöntekijän arvioinnin perusteella todetaan, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät riitä tur vaamaan lapsen terveyttä tai kehitystä, tai jos lapsi itse omalla käyttäytymisellään vaarantaa yllämainittuja, sekä lapsi tarvitsee näitä palveluita. (Lastensuojelulaki

407/2007; Rätty 2015, 257.) Lastensuojelulain mukaan tarvetta arvioidessa sekä lastensuojelua toteuttaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota myös lapsen ja nuoren omiin mielipiteisiin ja toivomuksiin hänen ikätasoa vastaavalla tavalla (mt., 18). Lapsi ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia (Lastensuojelulaki 407/2007). Avohuollon tukitoimien ensisijaisuuden, lievimmän puuttumisen sekä suhteellisuusperiaatteen mukaisesti lastensuojelun toimista on valittava käyttöön se, joka parhaiten auttaa lasta ja hänen perhettään kyseisessä tilanteessa, mutta joka myös vähiten puuttuu heidän autonomiaan ja yksityisyyteen. Avohuollon tukitoimien ensisijaisuus ei kuitenkaan estä huostaanoton ja sijaishuollon välitöntä järjestämistä, jos lapsen etu sitä vaatii. Kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä niihin liittyvät sijaishuolto ja jälkihuolto ovat myös lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua avohuollon tukitoimien ohella. (Rätty 2015, 8-10.) Valtaosa lapsi ja perhekohtaisesta lastensuojelusta toteutetaan kuitenkin avohuollon tukitoimin, kuten alla oleva kuvio havainnollistaa. Kuviossa 1 on nähtävillä myös uuden sosiaalihuoltolain vaikutus asiakkuus määriin, ennen sosiaalihuoltolain uudistusta avohuollon asiakkuus alkoi jo siitä, kun lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen alettiin selvittää palveluntarvetta lastensuojelun palveluille. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2016, 10.)

* Osa lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevista lapsista ja nuorista sisältyy kodin ulkopuolelle sijoitetuihin. Kuviossa esitetyt lukumäärät ei voi laskea yhteen.

** Avohuollon asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015 voimaan astuneen sosiaalihuoltolain myötä.

Kuvio 1. Lastensuojelun avohuollon asiakkaat sekä kodin ulkopuolelle sijoitetuina olleet lapset ja nuoret vuosina 1996-2015 (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2016, 11).

2.1 Avohuolto

Valtaosa lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta toteutetaan siis avohuollon tukitoimilla, mutta mitä tämä avohuolto tarkemmin ottaen pitää sisällään ja ketä sen asiakkaita ovat. Lastensuojelun avohuollon asiakkaina vuonna 2015 koko Suomessa oli yhteensä 73 872 lasta ja nuorta, eli jopa 5,9% koko väestömme 0-20 vuotiaista lapsista ja nuorista sai tukea ja apua avohuollonpalveluiden avulla. Vastaavasti kodin ulkopuolelle sijoitettua lapsia ja nuoria vuoden 2015 aikana oli kaiken kaikkiaan 17 664, mikä siis on vain murto-osa avohuollon tukitoimilla toteutetusta lastensuojelusta. Pelkästään Pohjois-Savon alueella vuonna 2015 avohuollon asiakkaina olleita 0-20 vuotiaita lapsia ja nuoria oli yhteensä 3525 mikä on 6.5% alueen vastaavaan ikäluokkaan suhteutettuna. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016, 2, 10-11.)

Avohuollon tukitoimien tavoitteena on edistää ja tukea lapsen kehitystä sekä vahvistaa ja tukea lapsen kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatustaitoja ja mahdollisuuksia (Lastensuojelulaki 417/2007). Avohuollontukitoimet vaihtelevat suuresti niin lapsen ja perheen tarpeiden, kuin myös kunnan tarjoamien palveluiden ja resurssien mukaan (Taskinen 2010, 70). Avohuollon tukitoimia ja palveluita voidaan järjestää yksin lapselle, nuorelle tai koko perheeseen kohdistettuina sekä niitä voidaan järjestää myös jälkihuollon piirissä oleville nuorille. Tukitoimia voidaan järjestää vain vapaaehtoisesti, eli niiden järjestäminen edellyttää palvelunsaajan omaa suostumusta ja aktiivisuutta. Oikean laajuisilla sekä aikaisilla avohuollon tukitoimilla voidaan saada aikaan vaikuttavia tuloksia suhteellisen edullisesti ja niiden avulla myös sijaishuollon järjestelyiltä voidaan välttyä. (Räty 2015, 313.)

Lastensuojelun asiakkaina oleville perheille ja lapsille voidaan asiakassuunnitelma huomioiden avohuollon tukitoimina järjestää esimerkiksi: tukea ongelmatilanteiden selvittämiseen, taloudellista tai muuta tukea muun muassa lapsen koulunkäyntiin tai harrastuksiin, erilaisia lapsen kuntoutumista tukevia palveluita, tehostettua perhetyötä, tai muita lasta ja hänen perhettä tukevia palveluita. (Taskinen 2010,72; Räty 2015, 318.) Tosiasiassa nämä muut palvelut voivat olla mitä

tahansa palveluita tai tukea, joiden avulla pyritään asiakassuunnitelman tavoitteiden toteutumiseen, ehkäisemällä tai poistamalla siinä kuvattuja ongelmia (Räty 2015, 322). Lastensuojelulaissakaan esitetty luettelo mahdollista tukitoimista ei ole tyhjentävä, eikä sen tarkoituksena ole rajata mahdollisia tukitoimia pois. Tämän vuoksi myös uusien innovatiivisten tukitoimien kehittäminen ja kokeilu on mahdollista. Perinteisten avohuollon tukimuotojen lisäksi joissakin kunnissa voi-kin olla käytössä esimerkiksi erilaisia ratkaisukeskeisen työnmenetelmiä, seikkailu- ja perheleirejä sekä erilaisia toiminnallisia ja taidelähtöisiä menetelmiä. (Taskinen 2010, 71-72.)

Toimivassa kunnassa myös muut hallintokunnat ja sektorit toimivat perheiden tukemiseksi. Järjestöt muut yhteisöt sekä yritykset omalla toiminnalla ja osaamisellaan voivat täydentää kuntien palveluita sekä helpottavat niiden työtaakkaa avohuollontukitoimien järjestämisessä. (mt., 71.) Työtaakan jakamisen lisäksi nuorten tukeminen muuttuvassa ja yhä haastavammissa yhteiskunnassa haastaa nuorten hyväksi työskentelevät tahot myös entistä enemmän rajoja ylittävään yhteistyöhön toistensa kanssa. Moniammattisuuden eli eri alojen osaamista yhdistellen pyritään saavuttamaan kokonaisvaltaisia näkemyksiä sekä kehittämään uusia innovatiivisia sekä vaikuttavimpia keinoja yhä monisyisempiin ilmiöihin. (Raitakari & Virokangas 2009, 5–6.) Esimerkiksi yhteisöpedagogin monipuolinen osaaminen yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa voi muodostaa ainutlaatuisia ja kokonaisvaltaista osaamista hyödynnettäväksi niin nuorisotyön kuin myös lastensuojelun kentälle (Hirvonen 2009, 58). Myös Valviran tuoreen linjauksen mukaan yhteisöpedagogit ovat päteviä työskentelemään lastensuojelussa. Sen mukaan yhteisöpedagogi tutkinnon omaavat voivat toimia lastensuojelun avo- ja sijaishuollon tehtävissä, vaikkei nimikettä olekaan mainittu laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. (Johansson 2017.)

2.2 Ammatillinen tuki

Lastensuojelussa lapsille, nuorille ja perheille annettava tuki on ammatillista tukea. Lastensuojelussa voidaan hyödyntää, myös asiakkaiden toisilleen antamaa tukea, jota kutsutaan vertaistueksi. Vertaistukeen perustuvan ryhmätoiminnan

rinnalla lasten ja nuorten kanssa työskennellään usein myös ammatillisen yksilötyön kautta. Myös yhteisöpedagogin tutkinnon omaavat voivat toimia monenlaisen ammatillisen tuen antajana lastensuojelun avo- ja sijaishuollon kentällä.

Ammatillinen tukihenkilötoiminta ja jälkihuolto ovat molemmat suunnitelmallista ja tavoitteellista työskentelyä, joita tehdään lapsen ja nuoren henkilökohtaisista tarpeista lähtien. Ammatillisella tukihenkilöllä on aina sosiaali- terveys tai kasvatustalan koulutus ja sekä aiempaa työkokemusta lasten ja nuorten kanssa työskentelystä. (Terveystien ja hyvinvoinninlaitos 2017.) Ammatillisen tukihenkilötoiminnan tavoitteena on tukea lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elämänhallintaa. Tukihenkilö on lapsen tai nuoren oma turvallinen työntekijä, johon hän voi turvautua ja joka kuuntelee. Työskentely nuoren kanssa perustuu asiakassuunnitelmaan sekä luottamukselliseen asiakassuhteeseen. Työskentelyssä luottamus rakentuu läsnäolon ja yhdessä tekemisen kautta. Ammatillisen tukihenkilötoiminnan tavoitteena on tukea lasta ja nuorta löytämään ja saamaan käyttöön omat voimavarat. Ammatillisen tukihenkilön avulla lasta ja nuorta voidaan esimerkiksi tukea koulunkäyntiin liittyvissä vaikeuksissa tai auttaa löytämään itselleen harrastuksia ja solmimaan sosiaalisia suhteita. Toiminnan tavoitteena on, että ammatillisesta tukihenkilöstä tulisi tulevaisuudessa tarpeeton. (Kasvupolku 2017.)

Jälkihuolto on ammatillisen tuen kaltaista työskentelyä, mutta sen kohderyhmänä ovat erityisesti nuoret ja nuorten aikuiset, jotka tarvitsevat tukea itsenäistymisessä. Tällöin työskentelyn tavoitteena on korostetummin tukea nuorta löytämään oma paikka yhteiskunnasta sekä auttaa häntä ottamaan vastuuta omasta elämästä. Työskentelyn aikana nuoren kanssa otetaan haltuun erilaisia itsenäisen elämään tarvittavia taitoja. Tuki voi esimerkiksi olla henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opiskeluun, työllistymiseen tai asumiseen liittyen. Tuki voi olla myös konkreettista apua käytännön asioiden hoidossa, kuten tukien hakemissa ja vi-rastoissa asioimisessa. (Kasvunpolku 2017.) Jälkihuoltoon nuorelle tarjottavaa tukea voi olla myös mahdollisuus osallistua vertaistukitoimintaan. Subjektiivinen oikeus jälkihuoltoon alkaa nuoren sijaishuollon päättymisen jälkeen sekä yli puoli-vuotta kestäneen avohuollon sijoituksen jälkeen. Jälkihuoltoa voidaan järjestää

kuitenkin myös ilman taustalla ollutta sijoitusta. Oikeus jälkihuoltoon päättyy nuoren täyttäessä 21 vuotta. (Räty 2015, 606-607.)

3 AVOHUOLLON RYHMÄTOIMINTA

Lasten ja nuorten ryhmätoiminta on työmuoto, joka on aikoinaan kehitetty lastensuojelun avohuollon tukitoimien kasvavaan kysyntään (Pekkarinen 2004, 13). Avohuollon ryhmätoiminta on mielenkiintoinen työmuoto, joka paikantuu mielestäni osuvasti yhteisöpedagogisen osaamisen ja sosiaalityön yhteiselle toimikentälle. Perinteisen sosiaalityön nimittäin nähdään asiakastyössään painottuneen yksilö- ja perhekeskeiseen työhön, kun taas perinteisesti nuorisotyön ajatelleen keskittyneet työssään erilaisiin yhteisö ja ryhmäkeskeisiin työmuotoihin (Pohjola 2009, 34-35). Yksilötyön suuntautunut sosiaalityö on kuitenkin kaivannut yksilötyön rinnalle myös uudenlaisia vaihtoehtoisia työmuotoja, joissa voidaan työskennellä yhtä aikaa laajempien ihmisryhmien kanssa. Ryhmien perustamisen myötä työstä on saatu myös vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa (Pohjola 2015, 30- 31.)

Ennen kaikkea ryhmien perustamisen avulla on pystytty vastaamaan asiakkaiden toimesta heränneisiin tarpeisiin. Ryhmämuotoisen työskentelyn avulla lapsille ja nuorelle on pystytty tarjoamaan tukea mitä yksilötyöllä ei ole mahdollista tarjota. Yksilötyöhön verraten ryhmä voi esimerkiksi tarjota nuorelle psykososiaalisen kehityksen kannalta tärkeitä asioita, kuten mahdollisuuden kuulua johonkin sekä tulla hyväksytyksi vertaistensa joukossa. Ryhmän avulla nuori voi saada kokemuksen osallistumisesta, osallisuudesta sekä vertaisuudesta. Ryhmätoiminnan avulla voidaan myös luontevasti vahvistaa lasten tai nuorten vuorovaikutustaitoja, sosiaalisia taitoja sekä itsetuntoa. (Levamo 2007, 81-82) Ryhmätoiminta voidaan yksilötasolla kokea myös terapeuttiseksi, kuntouttavaksi sekä voimaannuttavaksi. (Hirvonen 2015, 23; Tanskanen 2015, 215). Voimaantumisella tarkoitetaan prosessia, joka lähtee ihmisestä itsestään. Voimaantunut ihminen on löytänyt omat voimavaransa ja vahvuutensa sekä hän on itse itseään määräävä. Voimaa ei voi antaa kenellekään, mutta sitä voidaan edistää tasa-arvoisella, myönteisellä

ja turvallisella ilmapiirillä, kuten ryhmätoiminnalla tai vertaistukiryhmällä. (Siitonen 1999, 93.) Voimaantumisen edellyttää yhteisöllisyyttä ja se voi tapahtua vain vuorovaikutuksessa toisten kanssa (Voimaantumo 2017). Ryhmään kuulumisen voi lisätä nuoren henkistä vahvuuttaan, mikä voi antaa hänelle voimaa myös ryhmän ulkopuolisen maailman kohtaamiseen (Jokela 2013, 8).

Ryhmämuotoista sosiaalityötä voidaan yksilötyön tavoin käyttää avohuollon tukitoimena. Yksilö ja ryhmämuotoinen työskentely eivät ole toistensa kilpailijoita, eikä työmuotojen tarkoitus ole missään nimessä sulkea toisiaan pois. Yleensä näitä kahta työmuotoa käytetään rinnakkain. (Levamo 2007, 81.) Ryhmän lisäksi osan lapsista tai nuorista kanssa voidaan työskennellä esimerkiksi perhetyön, jälkihuollon tai ammatillisen tukihenkilötoiminnan kautta. Ryhmä voi myös olla jollekin lapselle tai nuorelle ainoa avohuollon palvelu. (Heikkinen, Levamo, Parviainen, Savolainen 2007, 11.) Kaikilla ryhmiin osallistuvilla nuorilla ei myöskään välttämättä ole lastensuojelun asiakkuutta, vaan tarve voi syntyä esimerkiksi mielen-terveys puolelta. Ryhmiä voidaan käyttää myös ehkäisevän työn menetelmänä. Heikki Waris instituutin lastensuojelun ryhmätoimintaan erikoistunut työryhmä on määritellyt lastensuojelun avohuollon ryhmätoimintaa sekä sen yleisiä kehittämistavoitteita seuraavasti:

Lastensuojelun avohuollon ryhmätoiminta on sosiaalityön ammattilaisten ohjaamaa vertaisryhmiin kohdistuvaa, toiminnallisiin ja terapeuttisiin työmenetelmiin perustuvaa säännöllisesti järjestettävää palvelua. Ryhmätoimintaa on järjestetty erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille yhteistyössä eri hallintokuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kehittämiskohteena ovat ryhmien arviointi ja ryhmissä käytetyt työmenetelmät ja työvälineet sekä dokumentointi. Hallinnollisesta näkökulmasta tavoitteena oli ryhmätoiminnan vakiinnuttaminen osaksi lastensuojelun perustyötä. (Heikkinen, Levamo, Parviainen, Savolainen 2007, 5.)

Ryhmätoiminnan tavoitteena on tarjota pitkäjänteistä ja säännöllistä tukea lasten ja nuorten elämään ja sen hallintaan. (Heikkinen ym. 2007,11). Samaisen Heikki Waris instituution julkaisemasta kirjasta ”Näe minut- Kuule minut, kokemuksia ryhmästä” (2007) löytyy hyviä eri kirjoittajien tutkimuksia ja artikkeleita lastensuojelun avohuollon tukitoimena järjestettävästä ryhmätoiminnasta. Kirja on aikoinaan kirjoitettu nimenomaan siihen tarpeeseen, että avohuollon ryhmätoimintaan liittyvää tutkimusta, dokumentointia sekä arviointia on Suomessa esiintynyt niin

vähän. Kirjasta löytyvien tutkimusten lisäksi avohuollontukitoimena järjestettävistä ryhmätoiminnasta on kuitenkin tehty jonkin verran myös pro gradu -tutkielmia sekä opinnäytetöitä. Löytämäni pro gradu -tutkielmat sekä opinnäytetyöt ovat kaikki kuitenkin poikkeuksetta olleet sosiaalialan opiskelijoiden tekemiä. Tutkimuksissa tutkimuskohde sekä menetelmät ovat vaihdelleet ryhmän havainnoinnista, työntekijöiden ja osallistuvien haastatteluiden sekä kirjoittajien omiin ohjaukokemuksiin.

Elina Pekkarinen (2004) pro gradu- tutkielmassaan ” Tyttöryhmän dialoginen prosessi- Fenomenologinen lähestymistapa” haastattelee viittä 16-vuotiasta tyttöä, jotka olivat osallistuneet lastensuojelun avohuollon tukitoimena järjestettyyn ryhmätoimintaan. Tutkielmassaan Pekkarinen toteaa, että ryhmät ovat toimiva työmuoto, joskaan ei patenttiratkaisu kaikille. Onnistuessaan ryhmätoiminta voi kuitenkin olla merkityksellinen sekä tarjota nuorelle osallisuuden kokemuksia sekä parhaassa tapauksessa avata nuorelle mahdollisuuden päästä dialogiin myös itsensä kanssa. Ryhmät tarjoavat myös uusia ulottuvuuksia perinteiselle työntekijöiden ja asiakkaiden väliselle vuorovaikutukselle. Ryhmä voi olla nuorelle kannustava ja korjaava työmenetelmä, jonka taustalla vaikuttavat ennen kaikkea säännöllisyys, jatkuvuus sekä vertaisuus. (Pekkarinen 2006, 101-102, 127.)

Mika Hirvonen (2015) opinnäytetyössään ”Toiminnalliset ryhmät lastensuojelun avohuollon tukitoimena henkilökunnan kokemana” haastattelee ammatillisia tukihenkilöitä etsien vastatusta siihen, millaisia näkemyksiä heillä oli asiakkaiden voimaantumisesta nuorten osallistuttua toiminnallisiin ryhmiin ja miten toiminta oli heidän mielestään vaikuttanut syrjäytymisen ehkäisemiseen. Haastatteluista saamien tulosten myötä toiminnallisista ryhmistä oli ollut nuorille paljon hyötyä. Ryhmä oli muun muassa parantanut nuorten sosiaalisia taitoja sekä nuoret olivat ryhmän myötä löytäneet vapaa aikaansa kivaa ja hyödyllistä tekemistä. Nuoret olivat myös saaneet toiminnasta ystäviä sekä heidän itsetunto oli kohentunut, mikä näkyi esimerkiksi oma aloitteisuuden lisääntymisenä. Yhteenvedossa hän kuitenkin toteaa, että toimissa haasteena on saada ryhmässä koetut ja näkyvät positiiviset vaikutukset ja muutokset siirtymään nuoren arkeen, kuten koulunkäyntiin. (Hirvonen 2015, 23.)

3.1 Vertaistuki

Lastensuojelun avohuollontukitoimena järjestettävässä ryhmätoiminnassa keskiössä on usein vertaistuki ja siksi käsitteen avaaminen on opinnäytetyöni kannalta oleellinen. Vertaistukitoiminnan katsotaan vakiintuneen Suomessa sosiaali- ja terveysalan toimintamuodoksi noin 1990-luvun puolivälissä (Hyväri 2010, 214). Vertaisuudella tarkoitetaan samassa elämäntilanteessa tai samanlaisten kokemusten omaavien henkilöiden keskinäistä vuorovaikutusta. Vertaisuutta ja vertaisryhmiä voi syntyä esimerkiksi iän ja samalla luokalla olevien tai samaa työtekevien keskuudessa. Hyväri (2005) kuitenkin painottaa, että vertaistuella ja vertaistukiryhmällä, hän ymmärtää ennen kaikkea toisen tukeen ja auttamiseen tähtäviä vastavuoroisia suhteita, jossa käsitellään jollaintapaan ”kriittisiä tai kriisiytyneitä tilanteita”. Tällaisessakaan ryhmätoiminnassa toiminnan tai tekemisen ei kuitenkaan tarvitse perustua tai rajoittua vain tilanteiden käsittelyyn, vaan toiminnalla voidaan luoda myös kavereita ja yhteisyyttä. (Hyväri 2005, 215.) Vertaistukitoiminnassa tuen ja auttamisen muoto perustuu siihen, että henkilöllä on esimerkiksi jokin yhdistävä tekijä, kuten yhteinen kokemus ja saavat näin toisiltaan sellaista tukea mitä muut auttamistaho eivät heille pysty tarjoamaan. Vertaistoinnin perusajatuksena on saada ihmisen sisäiset voimavarat käyttöön, saada hänet voimaantumaan. (Hyväri 2005, 215, Laimio, Karnell 2010, 11-12.)

Vertaistukiryhmät voivat olla erilaisia muun muassa sen suhteen toimivatko ne vapaaehtois pohjalta vai onko toiminta julkistaustaista, eli ohjaajana toimii ammatillainen, kuten sosiaalityöntekijä tai nuorisotyöntekijä (mt.,16). Vertaistukiryhmien ohjaajana voi toimia myös vertainen. Ryhmät voivat olla erilaisia myös sen myötä ajatellaanko ryhmän olevan ensisijaisesti keskusteluun vai yhdessä oloon ja tekemiseen perustuva. (Jyrkämä 2010, 34.) Adamsenin ja Rasmussenin mukaan vertaistukiryhmät perustuvat ryhmään osallistuvien keskinäiseen tukeen, eikä tapaamisilla usein ole selvää rakennetta eikä tarkkoja tavoitteita (Laimio & Karnell 2010,16). Vertaistukiryhmien ensisijaisena tehtävänä Adamsenin ja Rasmussenin (2001, 912-913) mukaan on sosiaalisen verkoston luominen jäsenilleen. Ryhmät voivat muodostua täydentämään virallista asiakasjärjestelmää sekä paikkaamaan puuttuvaa yhteisöllisyyttä. (Jokela 2013, 8.)

Esimerkiksi lastensuojelun asiakkaina oleville nuorille voi olla vaikea jakaa poikkeuksellista elämäänsä kenelle tahansa. Lastensuojelun kautta järjestetyssä vertaistukiryhmässä nuori voi ensimmäistä kertaa kokea olevansa täysin ymmärretty. Muiden nuorten samankaltaiset kokemukset voivat vähentää hänessä tunnetta siitä, että hän on yksin omien asioiden tai ongelmien kanssa. (Levamo 2007, 82) Vertaistukiryhmä voi toimia nuorelle peilinä, josta heijastaa omia toimintatapojaan. Muiden nuorten samankaltaiset elämäntilanteet sekä kokemukset voivat antaa nuorelle uusia näkökulmia myös oman tilanteensa jäsentämiseen ja näin vertaisryhmän avulla nuori voi rakentaa itsetuntemustaan. (Laimio & Karnell 2010, 18-19; Levamo 2007,82.)

Vertaisryhmätoimintaa voidaan myöntää tukitoimeksi lastensuojelun asiakkaina oleville lapsille ja perheille edelleen, vaikka siitä on 2015 alkaen säädetty lastensuojelulain sijaan sosiaalihuoltolaista (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2015).

3.2 Toiminnallisuus

Lastensuojelun avohuollon ryhmätoiminta on usein toiminnallista ja siksi miellän kyseisen käsitteen avaamisen tärkeäksi. Katson myös toiminnallisuuden ja toiminnallisten menetelmien olevan jollaintapaa yhteisöpedagogisen osaamisen keskiössä ja siksi haluan vertaistuen käsitteen lisäksi lähestyä lasten ja nuorten ryhmätoimintaa toiminnallisuuden näkökulmasta.

Toiminnallisuutta voidaan tarkastella hyvin monenlaisena *tavoitteellisena* yhdessä tekemisenä. Liikasen ja Kaislan (2007) mukaan toiminnallisuus on laaja kirjo erilaisia asioita, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi julkisen sektorin tai järjestöjen ammatillisessa asiakastyössä (Tanskanen 2015, 105.) Toiminnallisuus ei ole ryhmätoiminnan pääasia, mutta se voi olla väline, jolla tavoitteita saavutetaan (Pekkarinen 2004, 81). Myös esimerkiksi vertaistukiryhmät voivat olla toiminnallisia ja niiden sisältö voi keskustelun sijaan painottua yhdessä oloon, tekemiseen ja erilaiseen aktiviteetteihin (Jyrkämä 2010, 34). Vaikuttavassa vertaistukiryhmässä on kuitenkin usein molempia piirteitä, eikä keskustelu ja toiminnallisuus missään nimessä pidä ajatella toisiaan pois suljavia. Päinvastoin toiminnal-

lisuuden voidaan myös edesauttaa keskustelun ja kohtaamisen syntyä. Toiminnallisuus voi luoda puitteet ryhmän yhdessä ololle ja mahdollistaa luontevan läsnäolon ja vuorovaikutuksen ryhmäläiset välille. Yhdessä tekemisen ohella myös kipeistäkin asioista keskusteleminen voi helpottua. Tekeminen ja toiminta voivat myös vahvistaa ryhmähenkeä, lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä sen kautta ryhmäläisten välille saattaa syntyä myös uusia yhteyksiä (Tanskanen 2015, 123; Heikkilä 2015, 276; Karnell, Laimio 2010, 16.) Toiminnallistenharjoitusten kautta käsittelyyn voidaan ottaa myös asioita, joista ei ryhmässä muuten uskalleta puhua (Kataja, Jaakkola, Liukkonen 2011, 30).

Toiminnalliset ryhmät voivat olla harrastuspohjaisia, mutta yhtä hyvin myös voimaannuttavia, terapeuttisia ja kasvatuksellisia (Tanskanen 2015, 105). Mielekäs tekeminen kuten liikunta voi vahvistaa itsetuntoa, rentouttaa sekä antaa voimaantumisen kokemuksia. (Heikkilä 2015, 276) Toiminnasta saadut positiiviset kokemukset ja onnistumiset, kuten fyysinen suoriutuminen voivat olla nuorelle uusia ja rikastavia ja ne voivat myös muuttaa myös nuoren omaa kokemusta itsestä, kyvyistään sekä voimavaroistaan (Kataja ym. 2011, 30). Toiminnallisen menetelmien avulla voidaan myös vahvistaa lapsen ja nuoren vuorovaikutustaitoja, sekä tarjota hänelle mahdollisuus osallisuuteen (Kasvupolku 2017). Elina Pekkarinen pro gradussaan, kuvailee ryhmän toiminnallisuutta seuraavalla tapaan:

” (...) Toiminta rakentuu hyvin pitkälti puhumisen ja kohtaamisen varaan (...) tavallinen metsäretkikin saattaa olla nuorelle muuta kuin huvia: se saattaa herättää pelkoa, jännitystä ja ahdistusta, ja siitä selviäminen onnistumista ja iloa. Ei ymmärretä, että metsäretki saattaa olla kaupunkilaisnuoren ensimmäinen” (Pekkarinen 2004, 81.)

4 TOTEUTUS

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli dokumentoida ryhmiin liittyvä hiljainen tieto sekä kerätä palautetta toimintaan osallistuilta nuorilta. Opinnäytetyön tavoitteina oli saada selville: Mitä Kasvunpilareiden järjestämä ryhmätoiminta oli, millaisia kokemuksia ryhmätoimintaan osallistuneilla nuorilla ryhmätoiminnasta oli sekä miten nuoret toivoivat ryhmätoimintaa tai toimintaa kehitettävän?

Opinnäytetyössä on käytetty niin laadullisia kuin määrillisiä menetelmiä, joiden tarkoituksena on ollut täydentää toisiaan. (Heikkilä 2007, 16). Laadullisin eli kvalitatiivisin tutkimusmenetelmin tutkittavalle asialle pyritään antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta, jonka avulla ilmiötä tai tapahtumaan pyritään kuvaamaan tai ymmärtämään (mt., 85). Määrillistä eli kvantitatiivisia menetelmiä hyödyntävässä tutkimuksessa tietoa puolestaan tarkastellaan numeerisesti, siinä tutkittavaa asiaa ja sen ominaisuuksia kuvaillaan numeroiden ja lukumäärien avulla, sekä tuloksia usein havainnollistetaan kuvin ja taulukoin. (Heikkilä 2007, 16; Vilkkä 2007, 14). Opinnäytetyössäni olen hyödyntänyt laadullisille aineistonkeruumenetelmille tyypillistä haastattelua sekä määrälliselle aineistonkeruulle tyypillistä kyselyä.

Haastattelun ja kyselyn idea ovat molemmat hyvin yksinkertaisia. Kun halutaan tietää mitä ihminen ajattelee, on asiaa tällöin järkevintä kysyä henkilöiltä itseltään. (Tuomi Sarajärvi 2009, 72.) Kyselyn ja haastattelun avulla voidaan molemmilla kerätä niin laadullista, kuin määrällistä aineistoa. Eskolan (1975) mukaan kyselyn ja haastattelun suurin ero liittyy tiedonantajien toimintaan aineistonkeruuvaiheessa. Kyselyssä tiedonantajat täyttävät itse esimerkiksi kotonaan heille osoitetun kyselylomakkeen, kun taas haastattelussa tiedonantaja vastaa suullisesti haastattelijan henkilökohtaisesti hänelle esittämään kysymykseen. (Tuomi, Sarajärvi 2009, 73.) Opinnäytetyössä aineistonkeruu ryhmätoimintaan osallistuneilta nuorilta tapahtui sähköisen kyselyn avulla. Kun taas aineistonkeruu työntekijöiltä tapahtui haastatteluiden avulla. Aineisto opinnäytetyöhön kerättiin alkukevään 2017 aikana.

4.1 Haastattelu ja kysely työntekijöille

Haastattelu on yleisin tapa kerätä laadullista aineistoa (Eskola, Suoranta 2008, 85). Työntekijöiden haastatteluiden tarkoitus oli saada selville mitä juuri Kasvunpilareiden järjestämä ryhmätoiminta sekä minkälaisia näkökulmia työntekijöillä toiminnasta oli. Haastatteluihin osallistui kolme Kasvunpilareiden työntekijää ja ne toteutettiin helmi -maaliskuun 2017 aikana. Haastattelua voidaan pitää eräänlaisena keskusteluna, jonka tavoitteena on saada selville tutkimuskysymysten

kannalta oleellisia asioita. Teemahaastattelussa keskustelussa edetään keskeisten aihepiirien ja niihin liittyvien kysymysten varassa. (Tuomi, Sarajärvi 2009, 75.) Toteuttamissani haastatteluissa aihepiirit eli teemat olivat etukäteen suunniteltuja, vaikkakin itse haastattelutilanteen etenivät lähes avointa haastattelua muistuttavalla tavalla eteenpäin (Eskola, Suoranta 2008, 86). Kolmen työntekijän haastattelut toteutettiin yksilö- ja parihaastatteluna Kasvunpilareiden toimistolla. Hektisen työn vuoksi yhteistä aikaa oli vaikea saada sovittua ja lopulta molemmat haastattelut toteutuivatkin spontaanisti työntekijän ehdotuksesta, kun satuimme yhtä aikaa paikalla. Haastattelujen tueksi olin miettinyt muutamia asioita, joita työntekijöiltä halusin kysyä (Liite 1), mutta koska haastattelut toteutuivat yllättäen, ei niiden runkoa ollut täysin sama tai ennalta suunniteltu. Toteutukseen liittyvistä seikoista huolimatta työntekijöiden haastatteluista sain todella arvokasta ja asiantuntevaa tietoa Kasvunpilareiden ryhmätoiminnasta. Haastattelut toimivat myös hyvänä pohjana nuorille suunnatun asiakaspalautekyselyn suunnittelussa, esimerkiksi monivalintakysymyksen luomisessa.

Työntekijöiden haastatteluiden lisäksi asiakaspalautekyselyn suunnittelussa tukena käytin Kasvunpilareiden työntekijöille suunnattua kyselyä. Työntekijöille suunnatun kyselyn tavoite oli saada selville työntekijöiden mielipiteitä palautelomaketta, kysymyksiä ja palautteenkeruuta kohtaan (Liite 2). Halusin myös lähteä rakentamaan asiakaspalautekyselyä tilaajan tarpeista lähtien. Työntekijöille suunnatun kyselyn myötä, työntekijät myös näkivät minkälaisia kyselyitä Google Forms- ohjelmalla oli mahdollista luoda sekä minä sain harjoitusta ohjelman käytöstä. Kyselyn avulla myös näimme, miten kysely käyttäytyi eri älypuhelimissa. Työntekijöille suunnattu kysely lähetettiin viidelle Kasvunpilareiden työntekijöille WhatsApp sovelluksen välityksellä ja siihen vastasi yhteensä neljä työntekijää. Vastausten pohjalta lähdin suunnittelemaan ja toteuttamaan itse ryhmätoimintaan osallistuneille nuorille suunnattua palautelomaketta ja palautteenkeruuprosessia. Työntekijöiltä kerättyjen vastausten ja tilaajan kanssa käytyjen pohdintojen jälkeen päädyimme muun muassa siihen, ettei suostumusta alaikäisten lasten vanhemmilta tarvinnut erikseen kysyä koska: Kyselyyn vastataan nimettömästi. Minä en henkilökohtaisesti tapaa asiakkaita palautteenkeruun aikana. Eikä kyselyssä oltu kiinnostuneita henkilökohtaisista asiakkuuksiin liittyvistä asioista vaan

palautteen keruulla tietoa haluttiin saada, siitä millaiseksi nuoret kokivat ryhmätoiminnan ja siihen osallistumisen, mitä toiminnan hyödyt olivat sekä oliko toiminnassa kehitettävää.

4.2 Asiakaspalautekysely

Kysely ei ole yhtä kuin määrällinen tutkimus, vaikka yleensä sitä käytetäänkin määrällisen tutkimusaineiston keräämisessä (Vilka 2007, 17). Tästä huolimatta kyselyn avulla voidaan kerätä myös laadullista palautetta, esimerkiksi avoimien kysymysten avulla. Kysely on aineistokeruutapa, jossa kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja tavalla (mt., 27). Kyselyn muoto ja toteutustapa voivat kuitenkin vaihdella suuresti kohderyhmän ja tarkoituksen mukaan (Valli 2015, 84). Asiakaspalautekysely valikoitui menetelmäksi sen vuoksi, ettei Kasvunpilareiden ryhmätoimintaan osallistuneita oltu kerätty palautetta toiminnasta. Halusimme myös tilaajan kanssa kokeilla älypuhelimella täytettävän kyselyn toimivuutta palautteenkeruussa. Ajattelimme myös, että älypuhelimella täytettävä kysely olisi nuorille luonteva keino vastata kysymyksiin sekä antaa palautetta. (Valli, Perkkilä 2015, 110.) Tehtävänäni oli luoda ryhmätoimintaan osallistuneille nuorille suunnattu palautekysely, johon he voisivat vastata älypuhelimien välityksellä. Kyselyn avulla pystyimme saamaan palautetta ja kokemuksia lähes kaikilta ryhmätoimintaan osallistuneilta nuorilta, mikä ei haastattelun avulla olisi yhtä vaivattomasti onnistunut.

Nuorille suunnattu palautekysely toteutettiin Google Forms -ohjelman avulla, joka on Googlen omistama ilmainen ja helppokäyttöinen ohjelma erilaisten verkossa täytettävien kyselyiden luomiseen (Google 2017). Kyseiseen ohjelmaan päädyttiin, koska käyttökokemusten mukaan Google Forms ohjelmalla luodut kyselyt soveltuvat Webropol -ohjelmaa paremmin älypuhelimella täytettäväksi sekä ilmaisuuden vuoksi se jää tilaajan hyödynnettäväksi myös opinnäytetyön jälkeen. Vastausaikaa palautekyselyssä oli kaksi viikkoa ja se toteutettiin aikavälillä 23.3. – 7.4. 2017. Palautekyselyn mukana olleessa saatteessa nuorille kerrottiin, miksi palautetta kerättiin sekä mihin saatuja palautteita oli tarkoitus käyttää (Vilka

2007, 81). Nuoret vastasivat kyselyyn nimettömästi ja siihen vastaaminen oli heille täysin vapaaehtoista.

Palautteenkeruuprosessi tapahtui Kasvunpilareiden työntekijöiden välityksellä. Lähetin valmiiseen palautekyselyyn johtavan linkin Kasvunpilareiden työntekijöille WhatsApp sovelluksen kautta, jonka jälkeen työntekijät välittivät kyselyn omille ryhmiin osallistuneille nuorille parhaaksi katsomallaan tavalla ja saatteella. Kyseiseen ratkaisuun päädyttiin, siksi etten harjoitteluni aikana ollut tavannut kaikkia nuoria. Ajattelimme myös, että tutun työntekijän myötä nuoret suhtautuivat palautteen antoon paremmin. Työntekijät myös, joka tapauksessa tapasivat ja olivat yhteydessä omien nuorten kanssa ja näin vastaamisessa voitiin tarvittaessa auttaa ja keskustella yhteisillä tapaamisilla. Tällä tavoin myös vastaajien anonymiteetti saatiin varmistettua entistä paremmin, sillä saadut vastaukset eivät oikeasti ollut yhdistettävissä nuoreen esimerkiksi päivän ja vastausajan perusteella. Palkinnon lunastamiseksi nuorten oli kuitenkin kerrottava jollekin työntekijälle vastanneessa kyselyyn ja tähän ohjeistettiin kyselyn vahvistusviestissä. Palkintoina olleiden leffalippujen toimitus tapahtui myös Kasvunpilareiden työntekijöiden välityksellä.

Pituudeltaan nuorille suunnattu asiakaspalautekysely oli 13 kysymyksen mittainen ja se oli jaettava 3 erilliselle sivulle. (Liite 3) Palautekyselyn ensimmäisellä sivulla saatekirjeen lisäksi oli kaksi taustakysymystä, joissa kysyttiin vastaajan sukupuolta sekä ikää. Sukupuoli kysymyksen vastausvaihtoehtona oli myös vaihtoehto "en halua vastata". Kyseisen vaihtoehtoehdon pystyi valitsemaan, mikäli nuori vastatessaan kyselyyn olisi halunnut pitää henkilöllisyyttä vielä tiukemmin salassa. Samasta syystä myöskään ikäkysymykseen ei haettu tarkkoja vastauksia, vaan vastausta pyydettiin kolmessa ikäryhmässä. Taustakysymysten myötä aineistoa on mahdollista vertailla sukupuolen ja iän perusteella. (Valli 2015,86-87.)

Varsinaisia kysymyksiä palautekyselyssä taustakysymysten lisäksi oli 11 kappaletta. Toisen sivun kysymyksillä haluttiin saada tietoa nuorten kokemuksiin liittyvistä asioista, kuten siitä millaiseksi ryhmään osallistuminen koettiin sekä mikä

ryhmässä oli parasta tai tärkeää. Näistä kysymyksistä viisi oli sijoitettu 4-portaiseen asteikkoon, jossa vastaajan tehtävänä oli valita mielipidettä lähinnä oleva vastausvaihtoehto. Asteikossa esitetyt vastausvaihtoehdot järjestyksessä olivat täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, osittain eri mieltä sekä täysin eri mieltä. Tilaajan kanssa käydyn pohdinnan myötä, nuoria houkuttelevat neutraalit vastausvaihtoehdot sekä vastausvaihtoehto ”en osaa sanoa” päätettiin jättää pois. (Heikkilä 2014, 51.) Tilaajan toivomuksesta asteikon yläpuolella asetettiin myös neliportainen hymynaama-asteikkoa helpottamaan vastausvaihtoehtojen hahmottamista. Asteikon lisäksi toisen sivun kysymyksiä kysyttiin monivalintakysymyksen sekä avoimen kysymyksen muodossa. Palautekyselyssä esitetyissä monivalintakysymyksissä tarjolla oli useampi valmis vastausvaihtoehto, josta vastaaja pystyi valitsemaan yhden tai useamman mieluisan sekä halutessaan kirjoittamaan oman vastuksensa kohtaan ”muu”. (Taanila 2015.) Ryhmään liittyvien kokemusten lisäksi nuorilta haluttiin saada palautetta ryhmätoiminnan kehittämiseen. Toiminnan kehittämiseen liittyviä asioita käsiteltiin palautekyselyn kolmannella sivulla, jossa tietoa haluttiin muun muassa siitä, oliko jokin ryhmätoiminnassa ollut epämieluisaa sekä siitä mitä nuoret toiminnalta vielä toivovat. Kolmannen sivun kysymyksistä kolme olivat avoimia ja niihin nuori pystyi vastaamaan täysin omin sanoin. Avoimien kysymysten tavoitteena oli saada nuorilta laadullista palautetta sekä kehittämideoita. (Heikkilä 2014, 47–48; Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2013, 201.)

Kysely ja sen kysymykset muotoituivat lopulliseen muotoonsa tilaajalta sekä lehcoreilta saatujen kommenttien avulla. Pyrin luomaan kyselystä sellaisen, että siihen vastaaminen olisi nuorista mahdollisimman mielekästä. Erityistä huomiota kiinnitin kyselyn selkeyteen sekä visuaaliseen ilmeeseen, sillä mielekkyyden kannalta oli tärkeää, että kysely näytti hyvältä ja selkeältä myös älypuhelimella aukaistuna. Kyselyssä käytin tietoisesti erin tyylisiä kysymyksiä erilaisia vastaajia ajatellen. Ajattelin, että suljettujen kysymysten eli valmiit vaihtoehdot antavien kysymysten avulla vastaaminen olisi nuorista mielekästä sekä helppoa, sillä tekstiä ei tarvitsisi itse tuottaa. Toisaalta suljettujen kysymysten vastapainona halusin kyselyssä käyttää myös paljon avoimia kysymyksiä ja antaa nuorille mahdollisuuden vastata omin sanoin, mikäli niin tahtoivat. Avoimiin kysymyksiin vastaaminen, kuten oikeastaan mihinkään kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, eikä

kyselyssä esitetyt kysymykset näin ollen luoneet paineita nuorille. (Heikkilä 2014, 47–48; Hirsjärvi ym. 2013, 202-204.)

4.3 Aineiston analysointi

Analyysin avulla kerättyä aineistoa pyritään ymmärtämään. Aineiston ymmärtäminen vaatii siihen huolellista tutustumista. Aineisto täytyy lukea läpi useaan kertaan, siihen pitää perehtyä ja sitä täytyy aktiivisesti pohtia. Aineiston ymmärtämistä voidaan helpottaa esimerkiksi pilkkomalla ja jäsentämällä sitä osiin sisällöstä esiin nousevien teemojen ja aiheiden avulla. Analysoimisen avulla aineistoa saadaan kiteytettyä sekä vuoropuheluun teorian ja opinnäytetyön tekijän pohdintojen kanssa. (Saaranen-Kauppinen, Puusniekka 2006a.)

Palautekysely oli osoitettu Kasvunpilareiden ryhmiin osallistuville nuorille. Kyselyyn vastasi yhteensä 11 nuorta, mikä yllätti minut positiivisesti, sillä kahteen pienryhmään osallistuneita nuoria ei paljon 11 enempää ollut. Tämän myötä kyselyn vastusprosenttia sekä otantaa perusjoukosta voidaan pitää hyvänä, vaikka kyseessä olikin kokonaistutkimus (Heikkilä 2008, 33-34). Vastausajan umpeuduttua suljin kyselyn ja lähdin huolellisesti tarkastelemaan nuorten antamia palautteita ja vastauksia. Google Forms -ohjelman omat mahdollisuudet tulosten tarkasteluun osoittautuivat heti alkuunsa rajallisiksi ja päädyin tulostamaan nuorten palautteet paperiseen muotoon. Tulostettujen vastausten etu oli, että palautteita pystyi mekaanisesti jakamaan erilaisiin ryhmiin esimerkiksi tietyn vastauksen perusteella sekä niihin pystyi tekemään muistiinpanoja ja merkintöjä. Tulosten tarkastelua tein myös erilaisen tilastojen ja kaavioiden avulla, kuten määrällisessä tutkimuksessa tapana on (Heikkilä 2014, 15). Mielestäni Google Forms -ohjelman valmiiksi tarjoamat tilastot ja kaaviot olivat liian yksinkertaisia, joten päädyin syöttämään vastaukset Excel -ohjelmaan sekä luomaan sen avulla itse erilaisia kaavioita. Excel -ohjelman avulla myös ristiintaulukointi eli vastausten vertailu iän ja sukupuolen mukaan oli mahdollista (Valli 2015, 89). Anonymiteetin vuoksi, varsinaisessa opinnäytetyössäni en kuitenkaan yhtä aikaan esittele ikää ja sukupuolta koskevia tunnistetietoja. Opinnäytetyön tulosten lisäksi tilaajalle on toimitettu myös kysymyskohtainen yhteenveto nuorten palautteista.

Työntekijöiden haastattelut nauhoitin puhelimen tallentimella ja niiden analysoinnin aloitin aineiston litteroinnilla, eli kirjoittamalla ne puhtaaksi Word tiedostoon. Litteroinnin voidaan ajatella olevan ensimmäinen lähestymisvaihe aineiston ja tutkijan välillä (Ruusuvuori, Nikander, Hyvärinen 2010, 13.) Haastatteluista kirjoitettua tekstiä syntyi yhteensä 6 sivua (Arial, fonttikoko 12, riviväli 1) Haastatteluaineiston litteroinnin sekä perusteellisen tutkimisen jälkeen lähdin sisältöanalyysin avulla tarkastelemaan saatua aineistoa. Sisältöanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jossa saatua aineistoa pelkistetään, eritellään ja siitä pyritään löytämään yhtäläisyyksiä ja eroa. Sisältöanalyysin avulla aineistosta pyritään tekemään tiivistetty kuva, jonka avulla tulokset saadaan yhdistettyä, myös ilmiön laajempaan kontekstiin. (Tuomi, Sarajärvi 2013, 91-92.)

5 TULOKSET

Seuraavassa kappaleessa on esitelty opinnäytetyöni tuloksia. Opinnäytetyöni tavoitteena oli vastata seuraaviin kysymyksiin.

- Mitä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta oli?
- Millaisia kokemuksia nuorilla ryhmätoiminnasta oli?
- Miten nuoret toivoivat ryhmätoimintaa/toimintaa kehitettävän?

Tulokset on esitelty tutkimuskysymyksittäin kolmessa erillisessä kappaleessa. Ensimmäisessä kappaleessa ”5.1 Kasvunpilareiden ryhmätoiminta” paneudun kysymykseen mitä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta ohjaajan näkökulmasta on, kappale on koottu työntekijöiden haastatteluiden perustella ja siinä toimintaa tarkastellaan lähinnä työntavoitteista ja ohjaajan työtehtävästä käsin. Kappaleet ”5.2 Nuorten kokemuksia ryhmästä” sekä ”5.3 Ryhmätoiminnan kehittäminen” ovat puolestaan kasattu nuorten antamien palautteiden pohjalta ja niissä keskeisessä roolissa ovat nuorten näkökulma ja vastaukset. Tulosten esittelyssä olen käyttänyt runsaasti aineistolainauksia, jotta nuorten ja ohjaajien kokemus ja ääni tulisivat mahdollisimman hyvin esille. Anonymiteetin varmistamisen vuoksi suorat ja

epäsuorat tunnistetiedot tekstistä on kuitenkin poistettu (Vilkkä 2007, 96). Kasvunpilareiden työntekijöiden haastatteluaineistolainauksen yhteydessä käytän kirjain numero lyhennettä (Kx). Nuorten palautteiden aineistolainaukset on esitetty lyhennettä (Nx) käyttäen.

5.1 Mitä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on

Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on ammattilaisen ohjaamaa toimintaan, jonka keskiössä ovat lasten ja nuorten vertaissuhteet sekä toiminnalliset menetelmät. Kasvunpilareiden ryhmien ensisijainen tarkoitus on tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuus tavata saman ikäisiä, samankaltaisten elämäntilanteiden ja kokemusten omaavia lapsia ja nuoria mielekkään toiminnan parissa. Mielekäs toiminta luo puitteet keskustelulle ja vertaissuhteiden syntyiselle, mutta myös itse toiminnasta saadut uudet kokemukset sekä onnistumiset ovat nuorelle merkittäviä. Ryhmätoiminnan taustalla on lapsen ja nuorten tarve saada vertaistukea. Tähän lasten ja nuorten väliseen tukeen ja vuorovaikutukseen Kasvunpilareiden ryhmätoiminta perustuu.

”Elikkä ryhmä ajatus on lähtenyt sillä tavalla liikenteeseen, silleen jos ajatellaan alun alkaen, että lapset, tai nuoret tai vanhemmat ovat itse kokeneet, että tarvitsevat vertaistukea ja sitä kautta.” (K3.)

Mielestäni Kasvunpilareiden ryhmissä tuki ja hyöty nuorelle muodostuvat niin yhdessä tekemisen, vertaistuen, keskusteluiden, kuin toiminnasta saatujen uusien kokemusten ja onnistumisten myötä ja summana, vaikka työntekijöiden haastattelut erosivatkin toisistaan hiukan sen myötä, miten niissä toimintaa painotettiin. Toisessa haastattelussa ohjaajat korostivat toiminnasta saatujen uusien kokemusten ja onnistumisten merkitystä, kun taas toisessa haastattelussa korostuivat toiminnan ohella käyty keskustelu ja kokemusten jakaminen. Molemmissa haastatteluissa kuitenkin nostettiin esille vertaistuen merkitystä, joka toiminnassa lieinee tärkeintä. Molemmissa haastatteluissa korostettiin myös ohjaajan roolia olla nuorista lähtevän toiminnan mahdollistajana.

” (...) ja mielekästä semmosta tekemistä, mikä lähtis niistä nuorista itsestä tai on yleensä lähtenytkin.” (K1.)

Kasvunpilareiden ryhmätoiminnassa tavoitteena on, että nuoret itse suunnittelisivat ja organisoisivat ryhmien toimintaa ja sisältöä. Ryhmätoiminnan tarkoitus on luoda nuorelle mahdollisuus kokea osallisuutta. Kasvunpilareiden ohjaajien tehtävä on olla nuorten suunnitteleman toiminnan mahdollistaja. Ohjaajien tehtävä on luoda toiminnalle fyysiset puitteet, huolehtia kyydityksistä, hankinnoista, tilavarauksista, maksuista sekä käytössä olevista tunteista sen jälkeen, kun toiveet heille on esitetty.

”Eliikkä ohjaaja vaan on se mahdollistaja. Lapset, nuoret ja vanhemmat itse organisoivat sen ja siltä syntyy se asia minkä tiimoilta sitten kohdataan.”(K3.)

Ohjaajan vastuulla on kuitenkin huolehtia ryhmätoiminnan edellytyksistä, kuten eräs ohjaajista haastattelussa tuo esille. Ryhmää kootessa ja suunnitellessa täytyy ohjaajan tarkkaan miettiä, ketä toimintaan osallistuu, ettei uusien ryhmässä solmittujen ystävyyssuhteiden myötä ryhmästä tule kenellekään nuorelle vahingollista.

”Jos kootaan ryhmää niin sitten pitää miettiä, jos vaikka ajatellaan nuorten kohdalla, yks iso kokonaisuus on tällä hetkellä päihteet, niin pitää miettiä sitä, että koska samalla solmitaan myös ystävyyssuhteita. Niin siinä ei saa käydä niin, että se ryhmä on haitaksi vaan että aina täytyy tosi tarkkaa miettitään, ketä siihen ryhmään osallistuu.” (K3.)

Työntekijöiden haastatteluiden mukaan toiminnan tehtävä ryhmässä on luoda puitteet ryhmien yhdessä ololle sekä keskustelulle, mutta luoda myös kokemuksia ja onnistumisia ryhmään osallistuville nuorille. Ensimmäisen esimerkin mukaan toiminta ja yhdessä tekeminen luovat puitteet ryhmien yhdessä ololle, keskustelulle ja nuorten kokemusten vaihdolle, kuten työntekijä haastattelussa kiteyttää:

”Eliikkä jos me ollaan vaikka skuuttaamassa, niin me samalla keskustellaan vaikka niistä lasten perhetilanteista, lapset itse kertoo niitä. Ai minkälaisia sulla on, no mullakin on tuollasia. Entäs ku mulla on tällanen, niin millanen sulla on? Tai että jos ollaan esimerkiksi nuorten kanssa pitämässä ryhmää, missä laitetaan ruokaan yhdessä ja syödään yhdessä, nii puhutaan itsenäistymisestä. Eliikkä se toiminta on se sivu seikka, se ajatus siellä se keskustelu mitä käydään, se on se pääasia.” (K3.)

Ryhmätoiminnan aikana ohjaajan tehtävänä on luoda keskustelulle ja yhdessä ololle otollinen ja turvallinen ilmapiiri, sekä tarvittaessa nostaa esille keskustelun

aiheita ja huolehtia keskustelun eteneminen oikeaan suuntaan. Keskustelu ja kokemusten jakaminen ryhmässä tapahtuvat kuitenkin ryhmänjäsenten kesken ja ehdoilla.

(...) esimerkiksi ajatellaan, että näitä nuoria, niin on vaikka ollut joku semmonen, että kaikki on omilla tahoillaan miettinyt vaikka parisuhdetta ja seurustelua ja tämmöstä ja sittenkö se puhuttaa kaikkia jo muuten niin sittenkö on ryhmä niin siellä voi jakaa sitä asiaa” (K3.)

”Tai pienillä lapsilla jos on ollut vaikka sijoitus tai on sijoitus tulossa ja osa on jo sijoitettuja tai siinä vaiheilla, niin he ovat miettineet paljon sitä, että on vaikka useampi perhe, omilla tahoillaan, niin sittenkö on se ryhmä, sen ryhmän ohjaajan ikään kuin tehtävä on nostaa se asia esille jolloin he pääsevät siitä keskustelemaan.” (K3.)

Toimintaan liittyvän toisen näkökulman mukaan ryhmien toiminnallisuus tarjoaa lapsille ja nuorille myös mahdollisuuden kokea ja kokeilla uusia asioita sekä saada onnistumisia. Haastattelussa ohjaajat tuovat esille, että ryhmän myötä nuori voi löytää esimerkiksi itselleen uusia harrastuksia sekä päästä kokeilemaan uusia aktiviteettejä, mihin hänellä ei esimerkiksi olisi yksin uskallusta. Ryhmätöiminnan avulla voidaan nuorta tukea myös liikkumaan. Ryhmästä saatujen uusien kokemusten ja onnistumisten myötä nuoret saavat itselleen itseluottamusta ja näin toiminta ja siitä saadut kokemukset, voivat itsessään olla nuorille merkityksellistä. Toiminnalla voi olla itsetuntoa vahvistava ja myös jopa voimaannuttava vaikutus, kuten työntekijät haastattelussa esille tuovat, voi ryhmän tuella saadut onnistumiset kannustaa nuorta lähtemään ulos myös omalla vapaa-ajalla.

”Aika vähissä, kun on vapaa ajalla sellanen mielekäs tekeminen ja sellanne just, että lähetään muualle sieltä kotona ja niin ja se on sellanen, et ne saa siitä vielä sen onnistumisen kokemuksen tavallaan, kun uskaltavat lähteä ja testata uusia juttuja. Vähän ehkä sitten muutenkin helpompi sit lähtä sieltä kottoo pois.” (K1.)

”Kaikkei uuttaa kokkeilla, mitä ne ei välttämättä niinkun ehkä uskaltaiskaan kokkeilla ihan omalla vapaa ajalla tai eivät oo niinku vaan ryhtyneet tai jottain sellasta mitä ei koulussa tuu (...) että tuettu sitä liikunnallista tekemistä ja uusien harrastusten löytämistä ja kokkeilemista.” (K2.)

Ohjaajien haastatteluissa esiintuomaa itsetunnon vahvistumista ja voimaantumista saattaa syventää Juha Siitosen kuvaus siitä, miten tämä voimaantumisprosessi tapahtuu. Siitosen (1999, 136-137) mukaan itseluottamus, -arvostus ja itsetunto ovat osittain päällekkäisiä käsitteitä ja niiden rakentumisessa toimintaym-

päristöllä on keskeinen merkitys. Hyväksyvässä ja turvallisessa ilmapiirissä (kuten toimivassa ryhmässä) ihminen uskaltaa ottaa riskejä, joista onnistumisen puolestaan tuovat nuorelle itseluottamusta ja itsearvostusta, jotka lisäävät myös sisäistä voimantunnetta. (Siitonen 1999, 137.)

Tähän liittyy myös haastatteluissa ohjaajien kuvas siitä, että onnistumia ryhmätoiminnassa voi syntyä myös sen myötä, ettei aina kaikille löytyisikään mieluisaa tekemistä. Ryhmässä voidaan turvallisesti ohjaajan läsnä ollessa harjoitella kompromissien tekoa sekä oppia sopeutumaan myös muidenkin mielipiteisiin. Aluksi vastenmieliseltäkin kuulostavien asioiden myötä nuori voi saada onnistumisia ja uusia kokemuksia, kuten työntekijä haastattelussa kuvaa uimisen aiheuttamia tuntemuksia:

" (...) et se on niinkun siinä uimisessakin oli tarkoitus ku toteutettiin,, muutama ihan heitti hanskat ihan tiskiin, että hyö ei lähe (...) Ja sitten loppujen lopuksi ne jotka eivät olleet halukkaita lähtemään sinne niin sitten neki olivat iha onnessaan siellä, kehuvat jälkikäteen et olipas mukava käy. Sieltä tuli taas sellanen onnistuminen."

Ryhmätoiminnassa siis kokeillaan ja koetaan asioita joihin ilman ryhmän tukea ei välttämättä ryhdyttäisi. Mielekkään tekemisen ja ryhmän myötä nuoret saavat tilaisuuden myös tutustua uusiin ihmisiin sekä harjoitella näitä vuorovaikutukseen liittyviä kaveri taitoja. Uusiin ihmisiin tutustumisen kautta nuoret luovat itselleen vertais- ja vertaistukisuhteita sekä parhaassa tapauksessa saavat itselleen myös uusia kavereita ja ystäviä.

" Ainakin se on se vertaistuki mikä monilla on (...) sit yksinään ollaan paljon kotona, saahaan ne liikkumaan vähän niinku ihmisten ilmoille ja samaa ikäluokkaa olevien kanssa." (K1.)

"ja uusia kavereita et ei oo pelkästään ne koulukaverit" (K2.)

Haastatteluiden mukaan ohjaajan tehtävä on luoda edellytykset ryhmien toiminnalle, sekä auttaa nuoria luomaan tapahtumasta voimaannuttava heidän omia voimavaroja löytävä ja vahvistava prosessi (Savolainen 2007, 163). Parasta ryhmässä on kuitenkin nuorten toisilleen antama tuki ja tsemppi, johon eräs ohjaaja haastattelunsa lopettaa.

”Ohjaajan tehtävä on vahvistaa nuoria niissä omissa semmosissa voimavaroissa, saada myös muut nuoret kannustamaan toisiaan, niitä muita nuoria, lapset lapsia ja vanhemmat vanhempia. Sen avulla sitä mennään eteenpäin”. (K3)

Alla olevan kuvion 2 tarkoitus on vetää yhteen ryhmientoimintaprosessia ohjaajien ja tavoitteiden näkökulmasta, ennen kuin tuloksissa siirrytään nuorten esiintuomiin näkökulmiin ja palautteisiin.

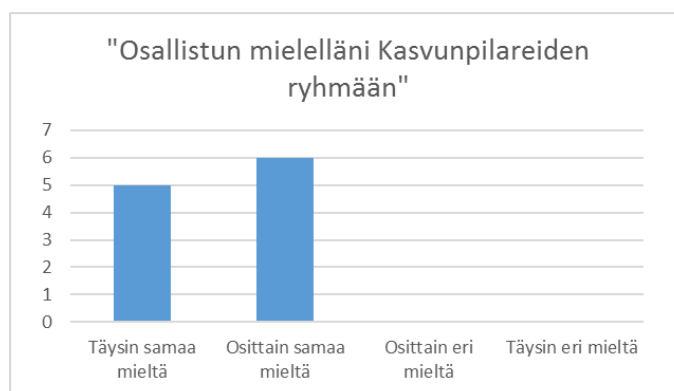

Kuvio 2. Kasvunpilareiden ryhmätoiminnan toimintaprosessi ohjaajien haastatte- luista koottuna

5.2 Nuorten kokemuksia ryhmästä

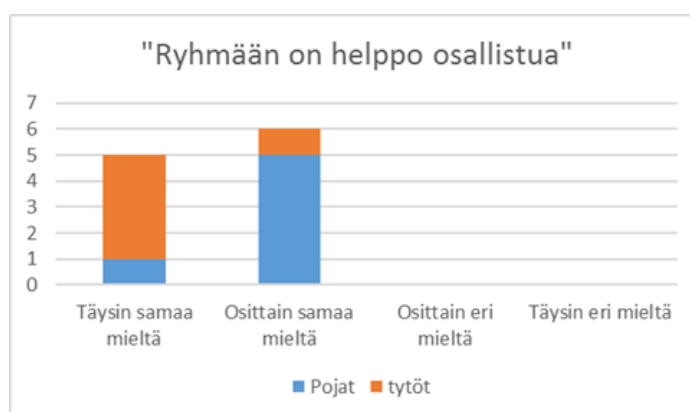
Nuorille suunnatun palautekyselyn ensimmäisen sivun kysymykset käsittelivät nuoren kokemuksia ryhmään osallistumisesta. Palautteiden perustella nuoret kokivat niin ryhmään osallistumisen, kuin myös työntekijöiden tapaamisen pääsääntöisesti mielekkääksi ja palautteiden kokonaiskuvan myötä työskentelyyn oltiin kaikin puolin tyytyväisiä. Kysymysten ”Osallistun mielelläni Kasvunpilareiden ryhmään” ja ”Tapaan mielelläni työntekijöitä” yksittäisiä vastauksia vertaillen käy ilmi, että kaksi nuorista kokivat ryhmään osallistumisen jopa mielekkäämmäksi vaihtoehdoksi, kuin työntekijöiden tapaamisen. Puolestaan kaksi muuta nuorta vastausten vertailun perusteella kokivat työntekijöiden tapaamisen mielekkäämmäksi toiminnaksi, kuin ryhmään osallistumisen. Siihen miksi työskentelystä toinen koettiin mielekkäämmäksi ei palautteiden perustella ollut mahdollista paneu-

tua. Erilaiset vastaukset kuitenkin osoittavat, että on tärkeää, että nuorille on tarjolla monenlaista työskentelyä. Kysymykseen ”Osallistun mielelläni Kasvunpilareiden ryhmään” kaikki nuoret kuitenkin vastasivat täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä, kuten alla oleva kuvio 3 osoittaa.

Kuvio 3. Yhteenveto kysymyksen ” Osallistun mielelläni ryhmään” vastauksista.

Palautteiden perusteella nuoret kokivat ryhmiin osallistumisen yleisesti ottaen myös helpoksi. Kysymykseen ”Ryhmään on helppo osallistua” kaikki yksitoista nuorta vastasivat myös täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä. Tämän kysymyksen kohdalla oli kuitenkin havaittavissa jakautumaa tyttöjen ja poikien antamien vastausten välillä. Vastausten perusteella tytöt kokivat ryhmään osallistumisen helpommaksi, kuin pojat, tai ainakin pääsääntöisesti tyttöjen vastatessa kysymykseen täysin samaa mieltä vastasivat pojat vain osittain samaa mieltä, kuten alla oleva kuvio 4 havainnollistaa. Samankaltaista jakautumaa sukupuolen välillä ei kuitenkaan muiden kysymyksen vastauksissa ollut joten, syytä siihen miksi näin oli ei palautteiden perustella voi sanoa.

Kuvio 4. Yhteenveto kysymyksen ”Ryhmään on helppo osallistua” vastauksista.

Nuorten antamien palautteiden perustella ryhmätoiminta on anniltaan varsin monipuolisia ja merkitsee nuorille eri asioita. Palautteiden monipuolisuus osoittaa, että toiminta ryhmässä koetaan yksilötasolla ja siksi yleistävää vastausta siitä, mikä nuorten mielessä toiminnassa oli tärkeintä tai parasta on mahdotonta sanoa. Monipuolisuuden puolesta puhuu esimerkiksi ”Parasta ryhmässä on...” kysymys, jossa nuorten oli mahdollista valita yksi tai useampi vastausvaihtoehto. Kaikki yksitoista nuorta vastasivat kysymykseen ja näistä vastanneista nuorista viisi valitsivat vain yhden vaihtoehdon. Mielenkiintoista oli, että jokaisella yhden vaihtoehdon vastanneilla nuorilla tämä valittu vaihtoehto oli eri. Mielestäni tämä osoittaa hyvin ryhmien monipuolisuuden ja sen, että ryhmätoiminta merkitsee eri nuorille eri asioita. ”Parasta ryhmässä on...” yhden vaihtoehdon valinnot:

”ryhmän jälkeen yhdessä syöminen” (N11)

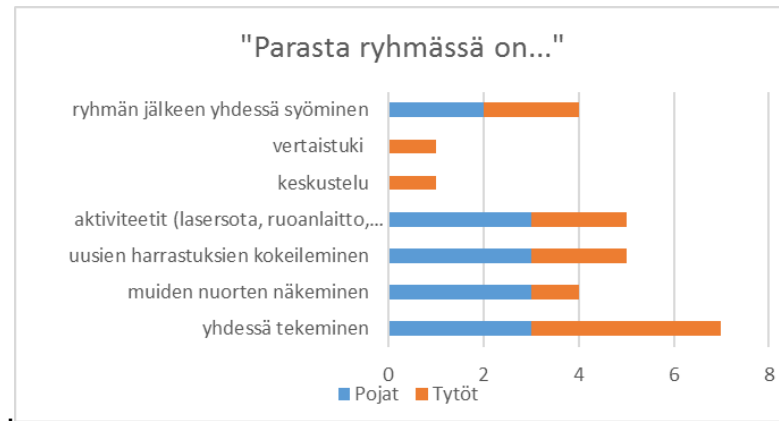
”aktiviteetit (lasersota, ruoanlaitto, pelit) (N5)

”uusien harrastuksien kokeileminen” (N8)

”muiden nuorten näkeminen” (N4)

”yhdessä tekeminen” (N10)

Ryhmätoiminnan monipuolisuuden puolesta puhuu myös se, että kuusi kyselyyn vastanneista nuorista oli valinnut kolme tai viisi eri vaihtoehtoa parhaaksi asiaksi ryhmässä. ”Parasta ryhmässä on...” kysymyksen valitut vaihtoehdot kielivät kuitenkin siitä, että yleisesti ottaen nuorten mielestä ryhmässä parasta on toiminnallisuus ja siihen liittyvät asiat. Valituin vaihtoehto oli yhdessä tekeminen, jonka oli vastannut seitsemän nuorta. Yhteenveto kuvio 5 kysymyksen vastauksista osoittaa, että erilaiset toimintaan ja tekemiseen liittyvät asiat olivat nuorten mielestä ryhmän annissa parasta. Vaikkakin myös muiden nuorten näkeminen oli neljän nuoren mielestä ryhmän annissa parasta. Vaihtoehtojen *yhdessä* tekeminen ja *yhdessä* syöminen voidaan myös ajatella viittaavan ainakin osittain ryhmän muihin nuoriin ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

Kuvio 5. Yhteenveto kysymyksen ”Parasta ryhmässä on...” vastauksista.

Parasta ryhmässä kysymyksen yhdeksi vastausvaihtoehdoksi oli jätetty myös vastausvaihtoehto ”vertaistuki” vaikka sitä kyselyn muissa kohdissa ei sanallisesti käsiteltykään. Nuorille suunnatussa palautekyselyssä varsinainen vertaistuen käsite oli purettu arkisemmiksi asioiksi: kuten muiden nuorten näkemiseksi, kaveruudeksi, keskusteluksi sekä yhdessä tekemiseksi. Palautteiden kokonaisilmeen perusteella oli selvää, että toiminnallisen tekemisen lisäksi nuoret pitivät myös muiden nuorten tapaamista ja yhdessä oloa tärkeänä huolimatta siitä, että vain yksi nuorista oli valinnut ”vertaistuen” ja ”keskustelun” ryhmässä parhaaksi asiaksi. Työntekijöiden haastatteluihin peilaten, luulen, että vertaistuki ja keskustelu ryhmässä tapahtuivat kuitenkin niin toiminnan ja tekemisen kautta, etteivät nuoret välttämättä huomanneet niiden tapahtuvan. Muutaman nuorten mukaan tuki, ryhmän muut nuoret, kaverit sekä se, että ryhmässä ylipäättään pystyi tutustumaan uusiin ihmisiin, olivat kuitenkin ryhmässä tärkeintä, kuten avoimen kysymyksen vastaukset osoittavat.

Minulle tärkeintä ryhmässä on...?

”kaverit” (N4)

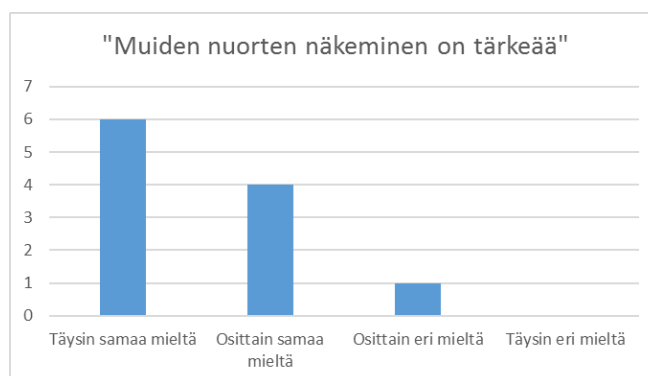
”tuki” (N6)

”Että siellä on tuttuja” (N2)

”Saan tutustua uusiin ihmisiin vaikka se on luonnettani vastakohtaa” (N3)

Avoimen ”Minulle ryhmässä tärkeintä...” itsetuotettujen vastauksien lisäksi muiden nuorten näkemisen tärkeyttä kysyttiin nuorilta myös omana asteikkoon aseteltuna kysymyksenä. Myös tämän kysymyksen vastausten perusteella nuorille oli

tärkeää, että heillä oli mahdollisuus tavata muita nuoria. Kysymykseen ”Muiden nuorten näkeminen on tärkeää” yli puolet nuorista vastasivatkin täysin samaa mieltä, kuten alla oleva kuvio 6 osoittaa. Kasvunpilareiden tarjoama mahdollisuus muiden nuorten tapaamiseen oli siis myös nuorille itselleen tärkeää.

Kuvio 6. Yhteenveto kysymyksestä ”Muiden nuorten näkeminen on tärkeää”.

Muiden nuorten tapaaminen vertaistuen lisäksi mahdollisti nuorille myös erilaisen kaveri taitojen luontevan harjoittelun, kuten erään nuoren vastausta siteeraten ”voi ryhmässä tutustua uusiin ihmisiin, vaikka se olisi luonnetta vastakohta”. Parhaassa tapauksessa uusiin ihmisiin tutustumisen kautta pystyi ryhmästä saada itselleen uusia kavereita, kuten useat nuorten vastauksista osoittavat. Kysymykseen ”Olen saanut ryhmän ansioista uusia kavereita.” kuusi nuorta vastasi täysin samaa mieltä (3) tai osittain samaa mieltä (3). Nuorten vastausten perustella ryhmistä oltiin siis saatu kavereita, mikä itsestään ja pienessäkin määrässä on todella merkityksellistä.

Muihin nuoriin, kavereihin ja tukeen liittyvien vastauksien lisäksi nuorille ryhmätoiminnassa palautteiden perusteella oli tärkeää yksinkertaisesti myös hauskuus ja mielekäs tekeminen. Mielekäs tekeminen ja hauskuus korostuivat niin ”Parasta ryhmässä on...” kysymyksen valituissa vastausvaihtoehdoissa, kuin myös avoimen ”Minulle tärkeintä ryhmässä on” kysymyksen vastauksissa, joista kahden nuoren vastaukset käsittelivät kyseistä teemaa. Näiden vastauksien perustella ”kiva ja hauskuus” ryhmässä syntyivät yhdessä tekemisen ja erilaisten aktiviteettien myötä. Parviaisen (2007, 209) mukaan ryhmässä koettu kiva ja hauskuus

voivat toimia vastapainona mielessä oleville vaikeille asioille ja siksi ryhmätoiminnassa tarvitaan myös iloa ja naurua, kuten Kasvunpilareiden ryhmien nuoret ovat oivaltaneen:

Minulle ryhmässä tärkeintä on...?

"hauskuus" (N9)

"että on kivaa" (N10)

Hauskuuden lisäksi yhtenä yksittäisenä teema mielekkään tekemisen alla nuorten vastauksissa esiin nousi syöminen ja ruoka, jotka toistuivat useissa vastauksissa. Neljän nuoren mielestä ryhmässä parasta oli "ryhmän jälkeen yhdessä syöminen". Näiden lisäksi ruoka ja syömissä käyminen tulivat esiin myös kolmen eri nuoren avoimissa vastauksissa, joissa yhden nuoren mielestä tärkeintä ryhmässä oli "ruoka" sekä kysymyksen "Mitä olisi vielä kiva tehdä tai käsitellä" kohdalla kaksi nuorta toivoivat ryhmän kanssa syömään menemistä. Tämän teemaan vastanneet nuoret olivat poikkeuksetta 16-21 vuotiaita, eli vanhempaan ikäluokkaan kuuluvia nuoria.

5.3 Ryhmätoiminnan kehittäminen

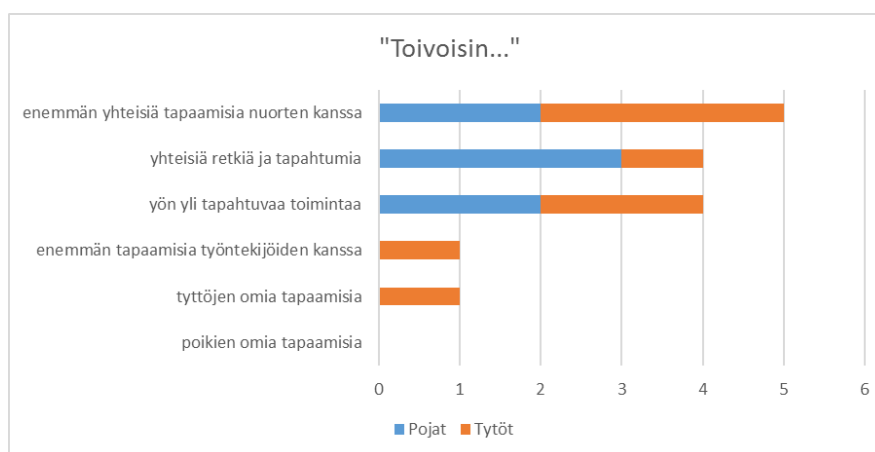
Kuinka ryhmätoimintaa tai toimintaa ylipäättänsä nuorten antamien palautteiden pohjalta siten voisin tai tulisi kehittää. Äskeisen kappaleeseen loppuun viitaten toivat kaksi nuorista kysymyksen "Mitä olisi vielä kiva tehdä tai käsitellä ryhmässä" kohdalla esille toiveen ryhmän kanssa syömään lähtemisestä. Myös muiden vastausten perustella ruokaa ja yhdessä syöminen osoittautuivat nuorille jollain osin merkittäväksi osaksi ryhmien toimintaa. Myös poikaryhmän ohjaaja haastattelussa toi esille poikien toimesta tulleen toiveen ruoanlaitto kohtaan.

"Ruoanlaitosta ne on puhunu, että joskus ois mukava tehdä ruokaa porukassa" (K2)

Tätä aihepiiriä koskevat vastaukset saivatkin minut pohtimaan pitäisikö tähän ryhmien toimesta panostaa, jollain tapaa vielä nykyistä enemmän. Välipalan ja ryhmässä tarjottavan ruuan merkitys on nimittäin nostettu esille myös muu-
missa vastaavanlaisissa ryhmätoimintaa koskevissa tutkimuksissa. Esimerkiksi

Levamo (2007, 103,104) jälkihuolto nuoren ryhmätoimintaa käsittelevässä tutkimuksessa sekä Savolainen (2007,169-170) murrosikäisten tyttöjen kasvuryhmää käsittelevässä tutkimuksessa nostavat esille yhdessä syödyn välipalan tärkeyttä yhtenä heidän ryhmätoimintaan vakiintuneena rituaalina.

Kokonaiskuvan perustella nuoret olivat tyytyväisiä ryhmän toimintaan sekä Kasvunpilareiden työskentelyyn, joskin puolet nuorista toivoivat enemmän yhteisiä tapaamisia nuorten kanssa. Yhteisten tapaamisten lisäksi nuoret toivoivat myös yhteisiä retkiä ja tapahtumia sekä yön yli tapahtuvaa toimintaan, kuten alle oleva kuvio 7 havainnollistaa.

Kuvio 7. Yhteenveto kysymyksen ”Toivoisin...” vastauksista.

Yhteenvedosta käy ilmi, että yön yli tapahtuvan toimintaa toivovat niin tytöt, kuin pojatkin. Huomioitavaa tämä on siksi, että työntekijöiden kesken on suunnitteilla ollut pojille järjestettävää yön yli tapahtuvaa toimintaa ”lanien” merkeissä. Vastusten perusteella, kuitenkin myös tytöt olisivat yhtä kiinnostuneita yön yli tapahtuvasta toiminnasta. Kasvunpilareiden ryhmien tavoitteita ja arvoja ajatellen voisi vastuuta yön yli tapahtuvan toiminnan tai yhteisten retkien järjestämisestä antaa myös nuorille itselleen esimerkiksi projektinomaisesti.

Toinen huomionarvoinen asia kysymyksen ”Toivoisin...” vastauksissa on, että vain yksi viidestä tytöstä vastasi toivovansa tyttöjen omia tapaamisia. Huomioitavaa tämä on siksi, että työntekijöiden kanssa on käyty keskustelua siitä, että tytöt olisivat ilmaisseet kiinnostusta omia tapaamisia kohtaan. Palautteiden perus-

teella näin ei kuitenkaan, ainakaan palautteen anto hetkellä ole ollut. Kolme tytöistä kuitenkin toivoivat enemmän yhteisiä tapaamisia nuorten kanssa erottelematta asiaa sen enempää. Tyttöjen omiin tapaamisiin liittyen, mielenkiintoista oli myös huomata, että kysymykseen ”Onko jokin ollut, epämieluisaa, miksi?” oli joku kyselyyn vastanneista tytöistä vastannut, että ”tyttöpuoliset ihmiset”.

Muita kysymyksen ”Onko jokin ollut epämieluisaa, miksi?” vastauksia oli yhteensä neljä. Yksi kysymyksen vastauksista koski aamuisiin tapaamisia sekä kolme muuta vastausta olivat ”ei ole” vastauksia. ”Ei ole” vastaukset osoittavat kuitenkin sen, että Kasvunpilareit ovat onnistuneet luomaan ja rakentamaan toiminnasta mieluisaa ja siihen ollaan nuorten puolelta tyytyväisiä. Nuoret eivät myöskään esimerkiksi osanneet tuoda esille mitään yksittäistä asiaa kysymykseen ”Mitä ryhmässä vielä olisi kiva tehdä tai käsitellä” kahden syömään lähtemistä koskevan kommentin lisäksi, vaan yleisin vastaus tähänkin kysymykseen oli ”en tiedä” tai ”ei mitään”.

Nuorten antamat palautteet osoittavat, että ryhmätoimintaan sekä toimintaan yleisesti ollaan nuorten puolelta pääsääntöisesti tyytyväisiä. Palautteiden perustella ohjaajien ja työyhteisön toimesta voisi kuitenkin pohtia muutamia alle listattuja asioita.

- Saisiko nuorten yhteisiä tapaamisia järjestettyä useammin kuin kerran kuukaudessa, sillä nuorilla itsellä olisi intoa yhteisiin tapaamisiin?
- Pitäisikö ruoka ja yhdessä syöminen jollain tapaa vakiinnuttaa osaksi ryhmien toimintaan?
- Miten vielä suurempi osa nuorista saataisiin vastaamaan osallistumista ja tapaamista liittyviin kysymyksiin täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä sijasta?
- Miksi juuri pojat vastasivat kysymykseen ”ryhmään on helppo osallistua” osittain samaa mieltä, tyttöjen vastatessa kysymykseen täysin samaa mieltä?
- Tarvitsevatko Kasvunpilareiden tytöt omia tapaamisia?
- Miten yön yli tapahtuvaa toimintaa voitaisiin järjestää?
- Millaisia tapahtumia tai retkiä nuorten kanssa voitaisiin järjestää?

- Kuka ottaa vastuun kehittämisehdotuksen ja esitettyjen toiveiden eteenpäin viemisestä?

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Yhteenveto ja pohdinta kappaleen tarkoitus on vetää yhteen opinnäytetyöni tuloksia. Kappaleessa ”6.1 Tulosten yhteenveto” esittelen tiivistetysti nuorten palautteiden sekä työntekijöiden haastatteluiden tuloksia. Kappaleessa ”6.2 Menetelmien arviointi” puolestaan pohdin ja arvioin tulosten ja käytettyjen menetelmien luotettavuutta ja toimivuutta. Viimeinen kappale ”6.3 Opinnäytetyöprosessi” vetää yhteen koko opinnäytetyöprosessin, kappaleessa pohdin opinnäytetyön hyödynnettävyyttä ja merkitystä, kuin myös koko opinnäytetyöprosessia sekä omaa oppimistani sen aikana.

6.1 Tulosten yhteenveto

Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on ammattilaisen ohjaamaa toimintaan, jonka keskiössä ovat lasten ja nuorten vertaissuhteet sekä toiminnalliset menetelmät. Kasvunpilareiden ryhmien ensisijainen tarkoitus on tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuus tavata saman ikäisiä, samankaltaisten elämäntilanteiden ja kokemusten omaavia lapsia ja nuoria mielekkään toiminnan parissa. Työntekijöiden haastatteluiden, kuin myös nuorten antamien palautteiden perustella ryhmätoiminta on todella monipuolinen toimintamuoto hyödynnettäväksi lastensuojelun avohuollon työkentälle.

Haastatteluissa ja palautteissa esiin tulleet monipuoliset näkökulmat osoittavat, että ryhmämuotoisella tuella voidaan vastata moninasiin tarpeisiin sekä saada aikaan monenlaisia hyötyjä ja vaikutuksia. Kasvunpilareiden ryhmätoiminnassa tuki ja hyöty nuorelle syntyvät yhdessä tekemisen, vertaistuen, keskusteluiden, kuin myös toiminnasta saatujen uusien kokemusten ja onnistumisten myötä ja summana. Ryhmätoiminta koetaan yksilötasolla ja se merkitsee eri nuorille eri asioita. Palautteiden perustella nuoret pitävät ryhmätoimintaa ja mahdollisuutta

muiden nuorten tapaamiseen pääsääntöisesti tärkeänä, vaikkakin se mikä ryhmässä on parasta tai tärkeintä vaihteleva. Ryhmätoiminnassa tärkeää ja parasta nuorista ovat niin muiden nuorten näkeminen, yhdessä tekeminen, aktiviteetit, syöminen, kuin myös tuki, keskustelu, hauskuus ja uusiin ihmisiin tutustuminen. Kokonaiskuvan mukaan nuoret kuitenkin mieltävät ryhmän toiminnalliseksi eli asioita yhdessä tekeväksi. Yhdessä tekemistä voidaan tarkastella myös vertaistuen synonyymina ja toimintaa vuorovaikutuksen ja keskustelun välineenä, joten uskon nuorten toiminnallisuudesta huolimatta saavan toiminnasta ja yhdessä tekemisestä myös vertaistukea, vaikka se sanana nuorille olisikin vieraampi. Työntekijöiden haastatteluihin peilaten keskustelu ja kokemusten vaihto ryhmässä tapahtuvat niin toiminnan ohella ja kautta, etteivät nuoret välttämättä huomaa niiden tapahtuvat.

Ohjaajien näkökulmasta toiminnallisuus, kuten aktiviteetit ja yhdessä tekeminen luovat nuorelle mahdollisuuksia saada uusia kokemuksia sekä onnistumia, joiden myötä nuoren itsetunto ja luottamus voivat vahvistua. Ryhmän tuella nuori voi kokeilla ja kokea asioita, joihin hänellä ei yksin olisi uskallusta. Hyväksyvässä ja turvallisessa ilmapiirissä, kuten toimivassa ryhmässä nuori uskaltaa ottaa riskejä, joista onnistumisen puolestaan tuovat hänelle itseluottamusta ja itsearvostusta. (Siitonen 1999, 137.) Fyysinen suoriutuminen voi myös olla monelle nuorille uusi rikastava kokemus, joka voi muuttaa myös nuoren omaa käsitystä itsestä ja kyvyistään parempaan (Kataja ym. 2010, 30). Onnistumiset, positiivinen palaute, kuuluksi tuleminen sekä myönteinen ilma piiri auttavat nuorta voimaantumaa, eli saamaan käyttöönsä omat voimavaransa ja vahvuutensa (Siitonen 1999, 93). Tähän voimaantumiseen myös ryhmätoiminnalla pyritään, kuten työntekijän haastattelua siteeraten on ohjaajan tehtävä auttaa nuoria löytämään omat voimavaransa, sekä saada myös toiset nuoret ja lapset kannustamaan toisiaan, sen avulla mennään eteenpäin.

Lastensuojelun avohuollon ryhmätoiminta on monipuolinen työmuoto, jonka puolesta puhuvat niin ohjaajien, kuin nuorten kokemukset. Nuoret osallistuvat ryhmätoimintaan mielellään, sekä osa nuorista pitävät osallistumista ryhmään jopa mielekkäämpänä työskentelymuotona kuin työntekijöiden kahdenkeskeisiä ta-

paamisia. Palautteiden perusteella Kasvunpilareiden ryhmätoiminta on onnistunut sekä siihen ollaan nuoren puolelta tyytyväisiä. Myös osallistuminen ryhmään koetaan helpoksi, joskin palautteiden perusteella pääsääntöisesti tyttöjen vastatessa kysymykseen ”Ryhmään on helppo osallistua” täysin samaa mieltä, vastasivat pojat vain osittain samaa mieltä. Muutoin sukupuolen tai iän merkitys palautteissa ei noussut esille vaan vastaukset olivat jopa yllättävän samankaltaisia eri taustamuuttujista huolimatta.

6.2 Menetelmien arviointi

Ryhmätoimintaan liittyvän hiljaisen tiedon dokumentoinnin lisäksi, opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä palautetta toimintaan osallistuvilta nuorilta. Tarkoituksena oli kehittää ryhmätoiminnan tarkasteluun ja arviointiin soveltuva palautekysely ryhmätoimintaan osallistuville nuorille. Seuraavassa kappaleessa arvioin sitä, miten luomani Google Forms -kysely sille tarkoitetusta tehtävästä suoriutui, kuinka luotettavia saamani tulokset ovat sekä mitä olisin tehnyt toisin.

Määrällisen tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta tarkastellaan yleensä reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Validiteetti tarkoittaa sitä, että luotu kysely kykenee mittaamaan sitä mitä sen on tarkoituskin. Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa kyselyn kykyä antaa ei-sattumanvaraisia vastauksia. (Vilkkä 2007, 149-150.) Yhdessä nämä määreet muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. Kokonaisluotettavuutta voidaan pyrkiä lisäämään ja parantamaan kiinnittämällä huomiota suunnitteluun, kohderyhmään, menetelmiin, aiheen rajaamiseen, hyvään kyselylomakkeeseen, sekä vastausprosenttiin (mt., 152). Niin määrällisen, kuin laadullisen tutkimuksen kokonaisluotettavuuden kannalta tärkeää on myös koko prosessin kriittinen tarkastelu ja arviointi. Harkitsemalla ja kuvaamalla esimerkiksi juuri opinnäytetyöprosessin eri vaiheita ja valintoja voidaan myös lisätä sen luotettavuutta. Luotettavuuden ja arvioinnin kannalta tärkeää on perustella, mihin prosessin eri vaiheissa tehdyt valinnat perustuvat sekä ymmärtää niiden vaikutus tutkimuksen kulkuun ja lopputulokseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.) Opinnäytetyössä olen pyrkinyt kuvaamaan tarkasti opinnäytetyön toteutuksen vaiheita sekä kuvaamaan millaisin perustein valintoihin on päädytty.

Mielestäni erityisen hyvin olin onnistunut rakentamaan kohderyhmän näkökulmasta toimivan kyselyn. Mielestäni kohderyhmää ajatellen kyselyn muotoilu ja visuaalinen ilme olivat erittäin hyvin onnistuneita. Palautekyselyssä käytettyjen kysymysten lukumäärä oli kohderyhmää ajatellen sopiva, vaikka pari lisäkysymystä eivät olisivat haitanneet. Mielestäni kysymykset oltiin aseteltu ja muotoiltu kohderyhmän näkökulmasta onnistuneesti, mutta jälkeen päin ajateltuna kohderyhmän huomioimisen lisäksi vielä kirkaampana kyselyn suunnitteluvaiheessa olisi pitänyt pitää mielessä, mitä tietoa aineistonkeruulla oikeasti pyrittiin löytämään. (Valli 2015.) Mielestäni osuvampien vastauksien ja tiedon saamiseksi ”tutkijan näkökulmasta” kysymysten muotoilu muutamien kysymysten kohdalla olisi voinut olla parempi. Kysymykset toimivat ihan hyvin nuorten kokemusten ja kehittämisehdotusten kartoituksessa, mutta tulosten muodostamisvaiheessa huomasi, miten kysymyksiä olisi voinut muotoilla paremmin, jotta myös hyöty ja vaikuttavuus näkökulma oltaisiin saatu nuorten vastaksista paremmin esille. Eniten päänvaivaa tulosten muodostamisvaiheessa aiheutti ”Parasta ryhmässä on...” monivalintakysymys, jossa nuori pystyi valitsemaan monta vastausta. Kysymyksessä ongelmallista oli kysymyksessä käytetty sanamuoto ”parasta”, joka antoi esimerkiksi mahdollisuuden sille, että ryhmässä koettiin keskustelua, mutta se ei ollut ryhmässä parasta. Kysymyksen avulla saatiin nimenomaan nuorten mielipiteitä siitä mikä ryhmässä oli parasta. Jälkeenpäin olisin muotoillut monivalintakysymyksen muotoon ”Ryhmän ansioista olen saanut...” ja jättänyt ”Parasta ryhmässä on...” kysymyksen avoimeksi kysymykseksi. Palautekyselyyn olisin myös yksikertaisesti lisännyt kysymyksen ”Miten kehittäisit toimintaa?” sekä ”Olen tyytyväinen Kasvunpilareiden työskentelyyn”. Tilaaja saa kuitenkin käyttöönsä myös parannellun version (Liite 4).

Mielestäni kyselyssä oli toimivaa, että siinä asioita oli kysytty erityyppisiä kysymyksiä hyödyntäen. Avoimien kysymyksen avulla saatiin todella arvokkaita kommentteja ryhmätoiminnasta nuorten näkökulmasta, mutta toisaalta kaikki nuoret eivät niihin vastanneet. Avoimien kysymysten vastaustauksien seassa oli myös paljon, ”en tiedä” vastauksia, joten suljetut valmiit vastausvaihtoehdot antavat kysymykset osoittautuivat tärkeiksi. Tilaajan kanssa tehty päätös jättää neutraalit vastausvaihtoehdot pois oli mielestäni todella hyvä ja onnistunut, huolimatta siitä, että yleisesti ottaen neutraalia vastausvaihtoehtoa suositellaan käytettäväksi.

Ajattelen kuitenkin, että koska kaikki kyselyyn vastanneet olivat osallistuneet Kasvunpilareiden ryhmätoimintaan, oli kaikilla kokemusta sekä mielipide kysyttävästä asiasta. Huolellisilla vastausohjeilla sekä selkeällä lomakkeella mahdollisuutta väärin ymmärrettyksi oli pyritty minimoimaan. Mielestäni saadut palautteet olivat huolellisesti täytettyjä, eikä yksikään palautelomake näyttänyt hutaistemalla täytetyltä, vaan vastauksia oli aseteltu esimerkiksi asteikon eri kohtiin. Kahdeksan nuorta oli myös vastannut ainakin yhteen avoimeen kysymykseen, sekä useissa palautteissa oli vastattu useampaan kuin yhteen avoimeen kysymykseen.

Opinnäytetyöprosessin aikana pohdin Google Forms- ohjelman sekä samantyyllisen kyselyiden luomiseen tarkoitettua Webropol -ohjelman välillä. Ajattelen, että Webropol -ohjelman avulla kyselystä oltaisiin saatu luotua ehkä vielä selkeämpi sekä sen erilaiset kysymysvaihtoehdot olisivat mahdollistaneet asioiden kysymyksen erillä tavalla. Webropol olisi myös luultavasti soveltunut vastausten analysointiin paremmin. Google Forms -ohjelmaan päädyttiin kuitenkin siksi, että Webropol -ohjelmaan verraten, ilmaisuuden vuoksi kysely jää tilaajan hyödynnettäväksi opinnäytetyön jälkeenkin. Merkittävin syy oli kuitenkin se, että käyttökemusten mukaan Google Forms myös soveltuu Webropol- ohjelmaa paremmin älypuhelimella täytettäväksi. Loppujen lopuksi sain kuitenkin hyvää palautetta tilaajalta kyselyn visuaalisesta ilmeestä ja sen houkuttelevuudesta, joten Google Forms -ohjelmaan päätyminen oli hyvä ratkaisu. Kyselyn houkuttelevuutta voidaan pitää myös yhtenä luotettavuutta lisäävänä tekijänä.

Mielestäni muutamien luotettavuutta alentavista seikoista huolimatta kyselyn kokonaisluotettavuus on hyvä. Kysely rakennettiin lopulliseen muotoon tilaajalta sekä lehtoreilta saatujen kommenttien sekä parannusehdotusten kautta. Saatua aineistoa on käsitelty huolellisesti, ettei tulokset vääristyisivät huolimattomuusvirheiden myötä. Kyselyyn vastanneita nuoria oli yksitoista, mikä on todella kattava määrä Kasvunpilareiden ryhmiin osallistuneista nuorista. Aineiston suhteellisen vähäinen lukumäärä on kuitenkin helpottanut sen käsittelyä, sillä helpoilla yhteenlaskuilla on voinut varmistaa, että kaikki tiedot ovat tulleet kirjattua ylös esimerkiksi uuteen taulukkoon.

Työntekijöiden haastattelut muotoutuivat nykyiseen muotoonsa osaksi opinnäytetyön tuloksia vasta opinnäytetyöprosessin edetessä. Opinnäytetyöprosessin alussa ajattelin ohjaajien haastatteluiden toimivan lähinnä asian kartoituksessa sekä lähteenä tilaajan ryhmätoiminnasta kertoessani. Prosessin aikana kuitenkin huomasin, että Kasvunpilareiden ryhmätoiminnasta ei ollut mahdollista kertoa ilman työntekijöiden asiaa valaisevia sitaatteja. Mikäli aloittaisin opinnäytetyöprosessini alusta, panostaisin haastatteluihin liittyviin kysymyksiin enemmän. Suunnittelisin sekä toteuttaisin haastattelussa käytetyt kysymykset sekä haastattelutilanteet huolellisemmin.

6.3 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyötä ohjanneet lehtorin sanoin, epävarmuus kuuluu opinnäytetyön tekemiseen. Kehittämistyötä ei tarvittaisi tai tehtäisi jos jo prosessin alussa tiedettäisiin, mihin sillä päädytään. Epätoivon hetkinä pohdin antaako opinnäytetyö, luomani kysely tai sen avulla nuorilta saadut vastaukset oikeasti mitään uutta tietoa tilaajan hyödynnettäväksi. Lopulta kuitenkin päädyin siihen, että ilman opinnäytetyötä Kasvunpilareiden ryhmätoiminta olisi edelleen vain hiljaista työntekijöillä olevaa tietoa, eikä toiminnan tavoitteita ja merkitystä olisi tehty näkyväksi. Ilman opinnäytetyötä toimintaan osallistuneilta nuorilta ei myöskään olisi kerätty palautetta, eikä ryhmätoimintaa olisi arvioitu toimintaan osallistuneiden palautteiden perustella. Samaa mieltä oli myös opinnäytetyön tilaaja, jolta sain hyvää palautetta ja kiitosta opinnäytetyöstä sekä siinä esitetyistä kehittämissuhteista/pohdinnoista, jotka kuitenkin lopulta jäävät tilaajalle itselle toteutettavaksi ja pohdittavaksi. Opinnäytetyössä käyttämäni Google Forms -kyselyt jäävät myös tilaajan käyttöön sekä toivottavasti kannustavat tilaajaa kokeilemaan myös muiden työmuotojen asiakkaille suunnattua kyselyä toiminnan arvioinnissa. Tulevaisuudessa mielenkiintoista olisi myös kerätä palautetta samalta kohderyhmältä useammin, sekä vertailla näitä vastauksia keskenään.

Ajattelen kuitenkin, että palautteen anto ja palautteet ovat voineet tavallaan olla nuorille ja työntekijöille merkityksellisiä myös itsessäänkin. Mahdollisuus palautteen antoon ja kuuluksi tulemiseen ovat voineet olla jollekin nuorelle merkityksellistä jo itsessään. Kysytyn palautteen myötä nuorelle on saattanut syntyä ajatus

siitä, että ”Vau, just mun kokemus ja näkemys tässä asiassa on tärkeää” kuten oikeasti on ollutkin. Nuorilta saatujen positiivisten palautteiden myötä, myös työntekijät ja työyhteisö ovat saaneet varmistusta hyvin tehdystä työstään. Kerätty positiivinen palaute on voinut olla voimaannuttavaa ja kannustavaa myös työntekijöille ja työyhteisölle, sillä työssä kiitos ja onnistumiset jäävät usein työntekijälle itselle hoksattavaksi. Tilaajalta saatujen kommenttien myötä opinnäytetyöstä tulee varmasti olemaan hyötyä. Mielestäni opinnäytetyöstä voi tilaajan lisäksi olla hyötyä myös muille lastensuojelun ryhmätoimintaa järjestettäville tahoille ja se voi myös innostaa muita tahoja kokeilemaan samankaltaista toimintaa.

Itselleni opinnäytetyö on osoitus ammatillisesta kasvusta. Opinnäytetyöprosessin aikana olen oppinut ja opetellut uusia asioita, kehittynyt ja huomannut mitä olisi pitänyt tai voinut tehdä toisin. Opinnäytetyöntekoprosessin aikana olen myös saanut konkreettista näyttöä vertaistuen voimasta. Harjoitteluiden sekä opinnäytetyön myötä olen lunastanut matkalipun lastensuojelun maailman sekä yhteisöpedagogin työn rajapintojen lähempään tarkasteluun. Toivon, että jonain päivänä yhteisöpedagogit olisivat vakiinnuttaneet itsensä lastensuojelun työn moniammatilliseen työyhteisöön niin, että jonain päivänä minun yhteisöpedagogiana ei enää tarvitsi selitellä tai todistella osaamistani ja pätevyyttäni. Toivon, että yhteisöpedagogit löytävät paikkansa lastensuojelun työkentällä niin avo- kuin sijaishuollon työtehtävistä, siten että voimme tehdä työtä juuri meidän omalla asiantuntijuudella. Lastensuojelun avohuollon ryhmätoimintaan yhteisöpedagogeilla on paljon annettavaa ryhmädynamiikan, yhteisöllisen ja pedagogisen osaamisen, menetelmällisyyden sekä ehkäisevän työn näkökulmista. Mielestäni myös ”hauskuus” voisi olla ryhmätoiminnan hyvä tavoite - kunhan vain ymmärrämme mitä hauskuus nuorelle voi merkitä.

”Vaikka jollakin saattaa olla vastarintaa siinä lähtiessä ja sanoo, ettei jaksakaan lähtä (ryhmään) niin sit kuitenkin ku siellä ollaan, niin on ihan täpinöissään mukana silleen, että näkkee et niillä on niinku oikeesti hauskaa, ja yleensä on ryhmän jälkeen hyvä mieli sitten itelläkin. ” (K2.)

LÄHTEET

- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8.painos. Tampere: Vastapaino.
- Google 2017. Forms. Viitattu 25.5.2017.
<https://www.google.com/intl/fi-fi/forms/about/>
- Heikkinen, Alpo, Levamo, Pauliina, Parviainen, Maaret & Savolainen, Aili 2007. Näe minut- kuule minut. Kokemuksia ryhmistä. SOCCA:n ja Heikki Waris – instituutin julkaisusarja nro 11.
- Heikkilä, Lydia 2015. Meahcceterapia. Mettäterapia. Sosiaalisesti kuntouttavaa pienryhmätoimintaa saamelaisista lähtökohdista. Teoksessa: Sanna Väyrynen, Kaisa Kostamo-Pääkkö & Pekka Ojaniemi (toim.) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. EU: United Press Global.
- Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. painos. Helsinki: Edita Publishing.
- Heikkilä, Tarja 2007. Tilastollinen tutkimus. 7.painos. Helsinki: Edita Publishing.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2013 Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Tammi
- Hirvonen, Elna 2009. Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla. Teoksessa Suvii Raitakari & Elina Virokannas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät, Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 41-63.
- Hirvonen, Mikko 2015. Toiminnalliset ryhmät lastensuojelun avohuollon tukitoimena henkilökunnan kokema. Savonia ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 25.5.2017. http://jatkopolut.fi/resources/public/pdf/OPN_4_6_2015_pdf-versio.pdf
- Hyväri, Susanna 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa Marianne Nylund ja Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaehtoistoiminta. Anti arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 214-236.
- Jaakkola, Helena 2013. Lastensuojelu ja julkisuus. Opas lastensuojelun ammattilaiselle median kohtaamiseen. 1.painos Helsinki: Lastensuojelunkeskusliitto. Viitattu 15.5.2017. https://www.sos-lapsikyla.fi/fileadmin/user_upload/tiedot/kuvat/pdf-tiedot-tot/Lastensuojelu_ja_julkisuus_opas_lastensuojelun_ammattilaisille_median_kohtaamiseen.pdf
- Jokela, Tuija 2013. "Rantapaikkaa katsomassa" Kulttuurisesti herkästä aiheesta puhuminen vertaistuellisessa ryhmässä. Tampereen Yliopisto. Sosiaalityön pro gradu –tutkielma Viitattu 5.5.2017 <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/94415/GRADU-1380878546.pdf?sequence=1>
- Jyrkämä Oili 2010. Vertaistukiryhmä käytiin! Teoksessa Tanja Laatikainen (toim.) Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. 26-49. Viitattu 25.3.2017. http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf
- Laimio, Anne & Karnell, Sonja 2010. Vertaistoiminta -kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Tanja Laatikainen (toim.) Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. 9-19. Viitattu 25.3.2017 http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf

- Kataja, Jukka, Jaakkola, Timo & Liukkonen, Jarmo 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kasvunpolku Oy 2017. Avopalvelut. Viitattu 25.5.2017. <http://avotyö.kasvunpolku.fi/palvelut/>
- Kivelä, Valtteri & Lempinen, Juho 2009. Arki Hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen 1.painos. Turku: KOTA-Lasten ja nuorten hyvinvointi ry.
- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Levamo, Pauliina 2007. Omaa elämää etsimässä. Tutkimus ryhmämuotoisen sosiaalityön mahdollisuuksista tukea nuoren itsenäistymistä. Teoksessa Heikkinen, Alpo, Levamo, Pauliina, Parviainen, Maaret, Savolainen, Aili. (toim.) Näe minut-kuule minut. Kokemuksia ryhmistä. SOCCA:n ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 11. 69-157.
- Johansson, Tuula 2017. Valvira: Yhteisöpedagogi on pätevä työskentelemään lastensuojelussa. Viitattu 22.5.2017. <https://www.humak.fi/uutiset/yhteisopedagogi-pateva-tyoskentelemaan-lastensuojelussa/>
- Parviainen, Maaret 2007. Luovasti siltaa sisimpää. Kokemuksiani lastensuojelun avohuollon ryhmätoiminnasta ja luovien ilmaisumenetelmien käytöstä lasten ja nuorten ryhmistä. Teoksessa Heikkinen, Alpo, Levamo, Pauliina, Parviainen, Maaret, Savolainen, Aili. (toim.) Näe minut-kuule minut. Kokemuksia ryhmistä. SOCCA:n ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 11. 189-218.
- Pekkarinen Elina 2004. Tyttöryhmän dialoginen prosessi- Fenomenologinen lähestymistapa. Pro Gradu -tutkielma Sosiaalityö Viitattu 28.4.2017 http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/opinnaytekilpailu/gradu_pekkari-nen.pdf
- Pekkarinen, Elina 2006. Lastensuojelun ryhmätoiminta murrosikäisten tyttöjen kokemana. Teoksesta Hannele Forsberg, Aino Ritala-Koskinen, Maritta Törönen (toim.) Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleen arviointia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pohjala, Anneli 2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät, Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 21-41.
- Pohjala, Anneli 2015. Yhteisöt ja yhteisöllisyys monimuotoisena ilmiönä. Teoksessa: Sanna Väyrynen, Kaisa Kostamo-Pääkkö & Pekka Ojaniemi (toim.) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. EU: United Press Global.15-34.
- Raitakari, Suvi & Virokannas Elina. 2009. Yhteisiä teemoja etsimässä. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät, Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 5-18
- Ruusuvuori, Johanna, Nikander Pirjo & Hyvärinen Matti 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino. 9–36.
- Räty Tapio 2015. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen 3.uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy

- Saaranen Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006a. Analyysin äärellä. Tutkimuksen arviointi. Reflektointi. KvaliMOTV Menetelmäopetuksen tieto-varanto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 25.5.2017 http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_1.html
- Saaranen Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006b. Tutkimuksen arviointi. Reflektointi. KvaliMOTV Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 25.5.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_3.html
- Savolainen, Aili 2007. Draama puree, purkaa ja parantaa. Kokemuksia psyko-draaman käytöstä tyttöryhmässä. Teoksessa Heikkinen, Alpo, Levamo, Pauliina, Parviainen, Maaret, Savolainen, Aili. (toim.) Näe minut-kuule minut. Kokemuksia ryhmistä. SOCCA:n ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 11. 159-186
- Siitonen, Juha 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulun yliopisto. Viitattu 25.5.2017. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn951425340X.pdf>
- Taanila Aki 2015. Kyselylomakkeen kysymykset. Viitattu 16.5.2017 <https://tilastoapu.wordpress.com/2012/03/28/kyselylomakkeen-kysymykset/>
- Tanskanen, Susanna 2015. Toiminnallisuus ryhmämuotoisessa asiakastyössä. Teoksessa: Pirjo Näkki & Terttu Saved (toim.) Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. 1.painos. Helsinki: Edita Publishing Oy. 105-127.
- Taskinen, Sirpa 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. 1.Painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2015. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet. Viitattu 25.3.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016. Lastensuojelu 2015. Viitattu 11.4.2017 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131625/Tr20_16.pdf?sequence=4
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 10.painos. Helsinki: Tammi.
- Valli, Raine 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa: Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1.Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4.painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 84-109.
- Valli, Raine & Perkkilä, Päivi 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa: Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1.Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.109-121
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrillisen tutkimuksen perusteet. Helsinki Tammi Viitattu 25.5.2017. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>
- Voimaantumo 2017. Voimaantuminen. Viitattu 25.5.2017. <http://voimaantumo.fi/index.php?page=voimaantuminen>

LIITTEET

Liite 1. Kasvunpilareiden työntekijöiden haastatteluiden runko

Kasvunpilareiden työntekijöiden haastatteluiden runko

Toteutus: 9.2.2017 & 2.3.2017

- **Itsestäsi**
Koulutus, Työkokemus, Työskentely Kasvunpilarit Oy:ssä
- **Ryhmästä**
Ohjaajan kokemuksia, Suunnittelu, Järjestäminen, Osallistujat
- **Toiminnan sisällöstä**
Mitä olette tehneet? Millaisia asioita olette käsitelleet?
- **Ryhmän merkitys nuorelle**
Mitä nuoret saavat ryhmästä?
- **Ryhmän tulevaisuus**
Kehittämistarpeita, Onko nuorilta tullut toiveita?
- **Millainen on hyvä / huono kerta?**

Liite 2. Kasvunpilareiden työntekijöille osoitetun kyselyn kysymykset.

Google Forms kysely Kasvunpilareiden työntekijöille

Toteutus: 23.2.2017-13.2.2017

Kyselyn taustakysymykset

Kysytäänkö sukupuolta?

Kysytäänkö ikää?

Kysytäänkö mihin ryhmään on osallistunut?

Heräsikö taustakysymyksiin liittyen ajatuksia?

Millaisiin asioihin palautetta halutaan saada

Millaisiin asioihin sinusta palautetta olisi mielenkiintoista saada?

Onko mielessäsi kysymyksiä, joita lomakkeeseen haluaisit?

Kysymystyypit

(Tämän osion tarkoituksena on lyhyesti esitellä, minkä tyyliä kysymyksiä Google Forms ohjelmalla on mahdollista luoda.)

Kirjoita alla olevaan kenttään, mikäli eri kysymystyypeistä ja niiden käytöstä heräsi ajatuksia.

Palautteen antaminen ja vastaaminen

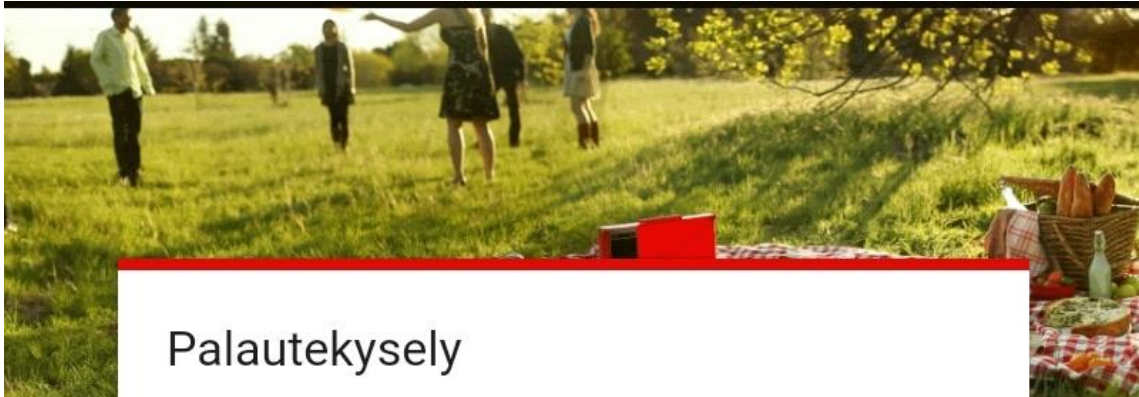
Kuinka vastaajia motivoidaan vastaamaan kyselyyn/ Motivoidaanko

Hyvä palkinto/kiitos olisi...

Täytyykö vanhemmilta kysyä lupa siihen, että ala-ikäinen lapsi saa vastata kyselyyn.

Mitä muita asioita kyselyssä olisi tärkeää huomioida.

Liite 3. Nuorille suunnattu asiakaspalautekysely

Palautekysely

Kerro meille mielipiteesi Kasvunpilareiden ryhmätoiminnan onnistumisesta!

Jokaisen vastaus ja uudet ideat ovat meille tärkeitä toimintaa kehittäessä. Ja siksi kiitokseksi kaikki kyselyyn vastanneet saavat itselleen LEFFALIPUN!

Kyselyyn vastataan nimettömästi ja kaikkia vastauksia käsitellään luottamuksellisesti. Vastauksien yhteenvetoa hyödynnetään toiminnan arvioimisessa ja sekä Riikka Teeriahon Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä, jonka tarkoituksena on kehittää Kasvunpilareiden ryhmätoimintaa.

Vastausaikaa on 7.4. asti.

- Kasvunpilareiden väki -

Taustakysymykset

1. Sukupuoli

Tyttö/ Nainen

Poika/ Mies

En halua vastata

2. Ikä

7-12 vuotias

12-15 vuotias

16-21 vuotias

Palautekysely

Kokemuksia ryhmästä

3. Valitse sopivin vaihtoehto seuraaviin väittämiin

Täysin samaa mieltä

Täysin eri mieltä

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Tapaan/tapaisin mielelläni työntekijöitä	☐	☐	☐	☐
b) Osallistun mielelläni Kasvunpilareiden ryhmään	☐	☐	☐	☐
c) Ryhmään on helppo osallistua	☐	☐	☐	☐
d) Muiden nuorten tapaaminen on tärkeää	☐	☐	☐	☐
e) Olen saanut ryhmän ansiosta uusia kavereita	☐	☐	☐	☐

4. Parasta ryhmässä on...

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon tai kirjoittaa oman kohtaan muu)

- ...yhdessä tekeminen
- ...muiden nuorten/kavereiden näkeminen.
- ...uusien harrastuksien kokeileminen
- ...aktiviteetit (lasersota, ruoanlaitto, pelit yms.)
- ...keskustelu
- ...vertaistuki
- ...ryhmän jälkeen yhdessä syöminen
- Muu: _____

5. Minulle tärkeintä ryhmässä on...

Oma vastauksesi

Palautekysely

Ryhmätoiminnan kehittäminen

6. Toivoisin...

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon tai kirjoittaa oman kohtaan muu)

- ...enemmän kahden keskeisiä tapaamisia työntekijän kanssa
- ...enemmän yhteisiä tapaamisia muiden nuorten kanssa
- ...yhteisiä retkiä tai tapahtumia
- ...tyttöjen omia tapaamisia
- ...poikien omia tapaamisia
- ...yön yli tapahtuvaa toimintaa
- Muu: _____

7. Onko jokin ollut epämieluisaa? Miksi?

Oma vastauksesi

8. Mitä olisi vielä kiva tehdä tai käsitellä ryhmässä?

Oma vastauksesi

9. VAPAA SANA

Oma vastauksesi

TAKAISIN

LATAA

Sivu 3 / 3

Liite 4. Asiakaspalautekyselyn muutokset

e) Olen tyytyväinen
Kasvunpilareiden
työskentelyyn

4. Ryhmän ansioista olen saanut...

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon tai kirjoittaa oman kohtaan muu)

- ... uusia harrastuksia
- ...kavereita
- ...onnistumisia
- ...vertaistukea
- ...kokemuksia
- ...keskustella asioista
- ...mielekästä tekemistä
- Muu: _____

5. Parasta ryhmässä on...

Oma vastauksesi

10. Miten kehittäisit toimintaa?

Oma vastauksesi

11. VAPAA SANA

Oma vastauksesi

